

ONZE VOGELS

50e jaargang no. 1, januari 1989

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De

ssel

VOGELS

ISSN 0030-3224

BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere inlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

VRAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamaan 45, 2181 XB Hillegom.

HARZERS aan: M.A. Paans, Ringbaan Oost 89, 5014 GA Tilburg.

KLEURKANARIES aan: J.A. Barsch, H. Dunantlaan 173, 7312 AZ Apeldoorn.

VORM- EN POSTUURKANARIES aan: J. Kulper, W. Marisstr. 2, 2282 SP Rijswijk.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN

BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

AGAPORNIDEN aan: D.A. Duijvis, St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: C. van Elven, Van N. van Eemnesln. 7, 8384 EA Wilhelminaoord.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan:

M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan:

G.M. Essenberg, Van Beethovenln. 213,

3144 AE Maassluis.

GRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov. weg 29a,

9677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 20 februari 1989

IN DIT NUMMER

	pag.
Rosella	4
Vererving van de Isabel rosella	7
Lijzerstappelsziekte bij vogels	8
Kalenderleeuwrik	8
Kweekervaringen met de Blauwvoorhoofdamszone	10
Wat Lezers schrijven	12
Amerikaanse honingzuigers en Hawaii honingeters	13
De Cederpestvogel	15
Een staaltje grasparkieten	16
Arassari's	19
Over smaak valt niet te twisten	23
Wildzangregisters	23
Twee glanzende Spreo's	24
De voliére van de maand	26
De vererving van de agaath diamantduif	27
Ervaringen met de Timor rijstvogels	29
Geelbuikcini's	30
Oranjeroodisabel	32
Pueo/Hawaiise uil	34
Van zangkooi tot voliére	35
Vraag en Aanbod	38
Bondsmededelingen, N.B.v.V.-Service	47

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Witte molen, Gehu-koolen, F. Thijssen, Blankestijn's Pet Farm.	6
Wovo, S.J. Dorpmans, Kees van der Borst, Rien Zagers,	
M. Borgstein, Aves product B.V., STT.	18
W. Stijger Heemskerk, Vogelhuis Kloeg, Fauna metaalwaren b.v.,	
Siem van 't Hart	30
CéDé	32
Esve	33
H. Dijks, Zuid Ned. Vogelmarkt	34
Fauna metaalwaren b.v.	39
Melwo, Fauna Metaalwaren b.v.	40
Bogena	41
Boskoopse vogelmarkt, De witte spreeuwen	42
Wolro, Nekton	43
Van Keulen,	44
Orni-Mondo, Jaap Koopman, CéDé	45

Foto voorplaat: Rosella

Foto: C. Scholtz/Op 't Veld

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.
Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 462 29 22

Rosella

Tekst: Cevab Foto's: C. Scholtz/ Op 't Veld

Van het geslacht *Platycercus* eximius zijn drie rassen beschreven.

Volledigheidshalve noemen wij ze alle drie met naam en toenaam. *Platycercus eximius eximius*, Rosella, voorkomend in zuidelijk Nieuw Zuid Wales en Victoria tot in het zuidoosten van Zuid Australië.

Platycercus eximius diemensis, Tasmanische rosella welke, zoals de naam al doet vermoeden alleen voorkomt op Tasmanië en *Platycercus eximius ceciliae*.

Prachtrosella, welke voornamelijk voorkomt in het binnenland van Zuid Queensland en Nieuw Zuid Wales.

De nominaatvorm is het minst warm van kleuren. Het geel op borst en buik a.s.o. het rood van masker en keelstreek is minder intensief en sprankelend van kleur als dat van de prachtrosella. De stuitveren van de 'gewone' rosella zijn helder bleekgroen en bij de prachtrosella blauwgroen van kleur. Van de Tasmanische rosella is het rood wat donkerder van tint, de witte wangvlakken zijn groter van omvang en de stuitveren zijn lichtblauw.

Is de rosella van oorsprong een bewoner van open uitgestrekte savannen, naarmate er steeds meer gronden in cultuur zijn gebracht, zijn ze steeds dichter in de nabijheid van de mens gekomen; zijn het cultuurvolgers geworden. Ze leven in groepen tot grote zwermen, tijdens de broedtijd voornamelijk paarsgewijs, constant op zoek naar voedsel. Dat voedsel bestaat uit allerlei zaden van diverse grassoorten en wilde planten, vruchten en insecten. Plaatselijk

kunnen ze grote schade aanrichten aan de op de velden staande gewassen en in de boomgaarden waar ze menig appel en peer verorberen. Aan de andere kant worden ze toch ook wel weer als nuttig beschouwd omdat ze veel onkruiden en vooral ook talrijke voor de gewassen schadelijke insecten, in allerlei stadia van ontwikkeling, opnemen en dus verdelgen.

De balts van de man lijkt sterk op die van de pennantrosella en deze vertoning vindt heel vaak, in tegenstelling tot de pennanter, plaats op de grond. Neotelen doen ze in holten van dikke takken en lang niet op die grote hoogten als de andere rosellasoorten, ja zelfs laag bij de grond. Een gemiddeld legsel bestaat uit 5 eieren die door de pop, gedurende ongeveer 20 dagen, word be-

Rode rosella.

broed. Per dag verlaat ze enkele malen het nest voor slechts een korte tijd om dan wat te eten, meestal wordt ze dan ook door de man gevoerd, en zich te ontlasten.

Jonge rosella's worden de eerste levensdagen alleen door de pop gevoerd, later helpt ook de man daarbij. Op een leeftijd van 5 tot 6 weken verlaten de jonge vogels het nest en blijven dan nog geruime tijd bij de ouders door wie ze in eerste instantie ook nog enkele weken worden gevoerd c.q. bijgevoerd. In hun jeugdkleed gelijken jonge rosella's veel op de wat fletser dan de mannen gekleurde volwassen poppen, hebben bovendien wat minder rood en zijn over het algemeen groener van kleur. Uit deze opmerking kunt u ook opmaken dat er tussen volwassen mannen en volwassen poppen een uiterlijk waarneembaar verschil is. Zijn de poppen niet alleen minder fors van gestalte, ook hun kleuren zijn niet zo sprekend als van de mannelijke vogels. Zelfs bij jonge vogels welke nog hun jeugdkleed dragen, is dat al min of meer te zien. Ruim een jaar oud zijnde hebben ze hun volwassen kleed. Hun lengte bedraagt ongeveer 31-33 cm.

Het is de rosella en de prachtrosella die door de vogelliefhebbers het meest gehouden en gekweekt worden, waarbij in al die jaren dat dat het geval is, de soorten wel sterk zijn vermengd en er thans in de meeste gevallen moeilijk een onderscheid is te maken tussen beiden. Deze rosella's zijn gemakkelijk te houden, stellen weinig eisen, zijn sterk en winterhard en komen ook meestal zonder problemen tot voortplanting. Ze maken dan gebruik van nestkasten die 40-50 cm hoog zijn en een binnenwerk bodemoppervlak hebben van 20 x 20 cm. Het invlieggat moet ongeveer 5 cm in doorsnede zijn. Jonge rosella's kunnen worden geringd met ringen in de maat 5.4 mm.

Een vluchtje waarin rosella's worden gehuisvest, hoeft niet breed te zijn, 0.75 - 0.80 m is voldoende. De lengte dient wel zo'n 3 meter te zijn eventueel inclusief het aan de voorzijde gedeeltelijk open nachtverblijf. Van nature zijn

deze rosella's wat schuw en soms gedragen ze zich ook luidruchtiger dan andere soorten. Ook agressiviteit is ze niet vreemd, vooral de mannen kunnen er wat van. Ze dulden zeker geen soortgenoten in hun onmiddellijke omgeving en soms is ook de agressie van de man de oorzaak van een slechte verhouding tussen hem en haar. Het laat zich verstaan dat als dat het geval is er van broeden weinig of niets terecht zal komen. Op een goed zaadmengsel voor

grote parkieten, aangevuld met onkruiden (groen en halfripe zaden) en wat vruchten (appel, peer, rozebottel etc.) blijven ze in goede conditie. Vers en fris bad- en drinkwater mag niet ontbreken, noch maagkezel en grit.

Er zijn in de loop van de jaren in de volières al diverse mutaties ontstaan. Bekend zijn o.a. lutino, isabel, pastel, rood etc..

Isabel rosella

Vererving van de Isabel rosella

door M. Krijnen

Bij vele beginnende parkietenliefhebbers bestaat hun eerste aankoop vaak uit een koppel prachtrosella's. De reden waarom, is gemakkelijk te verklaren. Allereerst is het op het eerste gezicht een prachtvogel, welke het oog gevoelig streelt. Veelal zijn het de vrouwlijke liefhebsters die zich tot deze kleurenpracht voelen aangetrokken en daarom manlief meestal in deze richting adviseren. Op de tweede plaats is het voor de kweek vaak geen probleemvogel. Wanneer men eenmaal in het bezit is van een goed bij elkaar passend stel, gebeurt het meer dan eens dat 2 nesten jongen in één seizoen worden grootgebracht. Ook de ruimte welke deze vogels opeisen is vaak voor vele klein behuise liefhebbers nog wel op te lossen. Een binnenvolière van ± 1,50 x 1,00 x 2,00 m. en een buitenvlucht van ongeveer 2,5 à 3 m. is ruim voldoende. Beschikt men over een grotere ruimte dan is dit natuurlijk van harte welkom. Bij de aanschaf dient men er goed op te letten dat men de gewone en de prachtrosella niet met elkaar koppelt. In het verleden gebeurde dit nogal eens, maar gelukkig kan men de laatste jaren van een meer selectieve kweek spreken. De vraag naar prachtrosella's (evt. goudmantel genoemd) wordt steeds groter en m.i. terecht.

Zoals het reeds bij vele andere soorten is gegaan, is de mutatiekweek bij de rosella's van start gegaan. Eerst was het de pastel-rosella welke op de shows was te bewonderen. Daarna volgde in België de witvleugel en sinds enkele jaren is er in Duitsland, België en Nederland niet te vergeten, de rode rosella. Recentelijk is daar weer een nieuwe mutatie bijgekomen n.l. de isabel-rosella. Alhoewel nog niet talrijk, is hij reeds bij enkele liefhebbers met succes gekweekt. Deze isabel-rosella's wijken duidelijk af van de pastel-rosella. De

isabel-rosella wordt geboren met rode ogen. Wanneer zij eenmaal in de veren zijn gekomen ziet men dat de dekveren in plaats van zwart bruin zijn. De slagpennen vertonen ook een duidelijk bruine tint. In zijn geheel kleurt de vogel veel lichter op. Ook in de vererving is er een essentieel verschil. Namelijk de pastel-rosella vererft recessief en de isabel is een dominant verervende vogel. Niet alleen voor geïntresseerde mutatiekwekers is dit een mooie vogel in de volièrre, maar voor elke parkietenliefhebber is het de moeite waard deze vogels in bezit te hebben. Nu de Isabel-rosella eenmaal in onze volièrres is verschenen, zou het mij niet verbazen dat binnen afzienbare tijd er nog meerdere mutaties zullen ontstaan. Een ontwikkeling welke niet zal zijn te stuiten.

Zoals reeds gezegd is de vererving van de isabel-rosella geslachtsgebonden, hetgeen tevens wil zeggen dat de poppen nimmer split voor isabel kunnen zijn. Onderstaand geef ik u een overzicht van de diverse koppelmogelijkheden en hun uitkomsten.

Zoals u ziet, mogelijkheden ten over. Tegen koppeling nr. 5 heb ik bedenkingen, daar men niet weet welke mannen nu split zijn of niet. Men kan dat nl. aan de buitenkant niet zien. Men moet dan spreken van kans op split voor isabel. Een koper van zulk een vogel weet dus nooit of hij wel isabelvogels zal kunnen gaan kweken. Bij een negatieve uitkomst zal zowel koper als verkoper een onbevredigd gevoel hebben. Mijn advies is dus **niet doen!** Er zijn uit deze isabelvogels jongen gekweekt met opmerkelijk weinig rood in kop en borst. Men spreekt reeds van een gele rosella. Uit mijn koppel kweekte ik vorig jaar zulke poppen, waarvan er dit voorjaar een sneuvelde. Van de andere pop heb ik 5 jongen op stok gekregen. Alvorens van een gele rosella te spreken, wil ik eerst echter de eerste rui afwachten, dan pas weten we iets meer. Teneinde de mutatie op formaat te houden verdient het aanbeveling de vogels welke een voldoende formaat hebben in te zetten voor deze mutatiekweek.

Koppeling:

1. Isabelman x Isabel-pop
2. Isabel man x pr. rosella-pop
3. Split voor isabel-man x Isabel pop
4. Pr. rosella-man x Isabel pop
5. Split v. Isabel man x pr. rosella-pop

uitkomst:

mannen 100% Isabel
poppen 100% Isabel
mannen 100% split voor Isabel
poppen 50% Isabel en 50% pr. rosella's
mannen 50% Isabel en 50% split voor Isabel
poppen 50% Isabel en 50% pr. rosella's
mannen 100% split voor Isabel
poppen 100% pr. rosella's
mannen 50% split voor Isabel en 50% pr. rosella's
poppen 50% Isabel en 50% pr. rosella's

IJzerstapelingsziekte bij vogels

Sinds enkele jaren neemt het aantal gevallen van ijzerstapelingsziekte toe. De ziekte kan ontstaan als er teveel ijzer in de voeding zit. Het overtollige ijzer wordt in het lichaam opgeslagen, met name in de lever. Vooral insekten- en vruchtenetende vogels zijn gevoelig voor ijzerstapelingsziekte. De aandoening is onder andere beschreven bij beo's, balisspreeuwen, toekans, tangara's en paradijsvogels. De verschijnselen kunnen sterk variëren. Bij beo's ziet men vooral een langzaam toene-

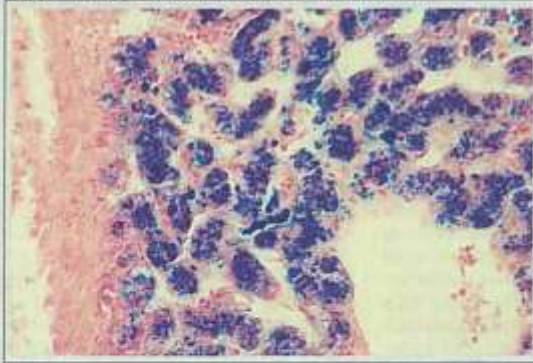
mende benauwtheid. De vogels krijgen een dikke buik (1) door een vergroting van de lever en een toename van vocht in de lichaamsholte. De vogels zijn vaak zo benauwd, dat ze regelmatig van de stok vallen.

Bij andere vogels wordt vaak akute sterfte gezien. Om de diagnose met zekerheid te stellen, is het nodig om weefsel (histologisch) onderzoek te doen. Men moet dan een ijzerkleuring van de lever uitvoeren. Als hier niet speciaal naar gevraagd wordt, is het goed moge-

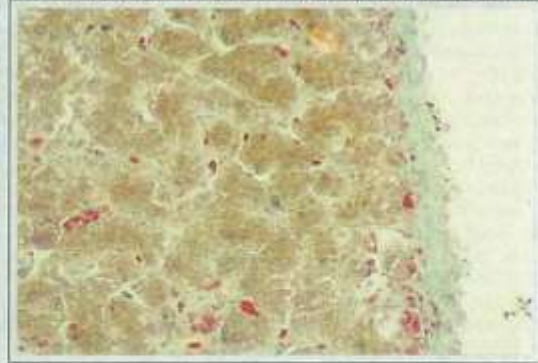
lijk dat de diagnose wordt gemist, omdat deze kleuring niet tot het routineonderzoek behoort. (2) Bij een normale lever ziet men zeer kleine hoeveelheden ijzer, blauw van kleur door de speciale kleuring. Bij de beo van foto 1 zijn door de hele lever heen zeer veel kleine klompjes ijzer te zien. (3)

Bij dieren met ijzerstapelingsziekte is het van groot belang dat de voeding bekeken wordt. Het is niet zeker of een hoog ijzergehalte in de voeding de enige oorzaak is van ijzerstapelingsziekte.

Lever van beo (1) speciale ijzerkleuring, enorme hoeveelheid ijzer (blauw van kleur) te zien in de lever.

Lever van beo (1) standaard kleuring, geen ijzerstapelings te zien.

Kalenderleeuwerik

De Kalenderleeuwerik, *Melanocorypha calandra*, is ongeveer 19 cm groot en er zijn een viertal rassen beschreven, te weten *M.c. calandra* welke voorkomt in Zuid Europa, Noord Afrika en Iran; *M.c. psammochroa*, in Iran en Afghanistan; *M.c. gaza* in Jordanië en *M.c. dathei* in Turkije.

daar is de wetenschap het nog niet over eens. Wel is het zo dat dieren kunnen genezen door het dieet te wijzigen en door ze medicijnen te geven om het vocht af te drijven. Voor volièrevogels is geen wetenschappelijk onderzoek bekend over de aanbevolen gehalten van ijzer in de voeding, maar deze gehalten zullen niet veel verschillen van die voor pluimvee. Hiervan zijn voldoende onderzoeken bekend. Pluimveevoeder moet tussen de 40 en 65 mg. ijzer (ppm) per kg. voer bevatten.

Als algemene richtlijn kan men aanhouden dat er minder dan 100 ppm ijzer in het voer moet zitten. U kunt zelf op de verpakking kijken of het voer aan deze eis voldoet. **Met name beekorrels bevatten vaak veel te veel ijzer.** U kunt dit voer dan ook beter niet geven. Staat het ijzergehalte niet op de verpakking dan kunt u het best de fabrikant bellen en vragen of hij u schriftelijk het ijzergehalte wil meedelen. U heeft daar recht op. Wordt dat niet gedaan, dan kunt u beter van merk veranderen.

In de hond- en kattevoerindustrie is het vermelden van gehalten aan voedingsstoffen op de verpakking verplicht. Ik denk dat de fabrikanten van vogelvoerders dit voorbeeld moeten volgen.

Literatuur

- H. Gerlach
The so called iron storage disease in mynahs

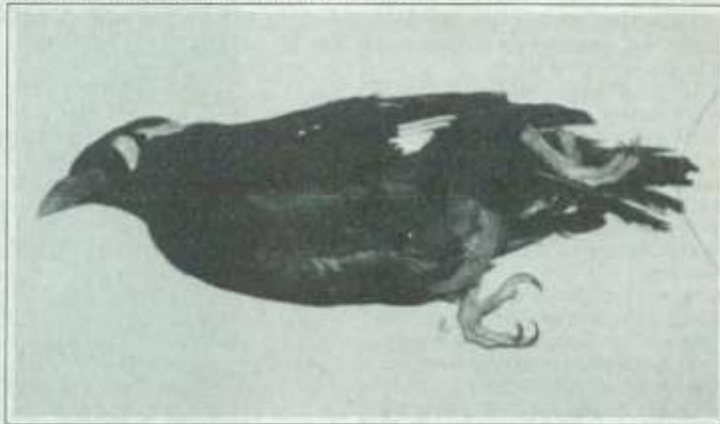
Proceedings International Conference of Zoological and Avian Medicine Hawaii 1987.

- M. Spalding et al.
Hepatic encephalopathy associated with hemochromatosis in a toco toucan JAVMA vol. 189, 9, november 1, pag. 1122-1123, 1986.

- A. Kincaid et al.
Passerine Dietary Iron Overload Syndrome
Zoo Biology 6: 79-88, 1987.

- R. Hamlin
Abdominal Distention in Mynah Birds: Differential Diagnosis
The Southwestern Veterinarian vol. 37, no. 3, pag. 196-197, 1986.
- M. Randell
Hepatopathy associated with excessive iron storage in mynah birds.
JAVMA, vol. 179, no. 11, 1214-1217, 1981.

Beo met ijzerstapelingsziekte.
Het dier was ernstig berauwd en heeft een dikke buik.

De bovenzijde is grauwbrown van kleur met krachtige zwarte lengtebestreping. De armpennen hebben aan het einde een witte omzoming en de buitenste staartpennen zijn eveneens wit. Boven het oog is een zandkleurige streep. Kin en keel zijn wit en op de borst bevindt zich een zwarte in het midden onderbroken band. Verder op de borst en op de flanken is de vogel zandkleurig en donker bestrept, de onderzijde is vuilwit. De ogen donkerbruin en snavel en pootjes zijn geelachtig hoornkleurig. De popjes zijn gelijk van kleur en tekening zodat er uiterlijk tussen beide geen verschil is waar te nemen.

Zoals de meeste leeuwerikken is hun zang sardig om te horen en ze mixen door hun eigen zang ook zangstrofen van andere vogelsoorten. Ze leven voornamelijk in cultuurgebieden, weilanden en grassteppen. Het nest wordt op de grond gesitueerd meestal in de nabijheid van een steen die dan enige beschutting biedt. De ruwbouw bestaat uit flinke bussels gras waarin dan de nestvorm is

gedraaid. De nestkom wordt met fijne grassen en dierenhaar gestoffeerd. Een legsel bestaat uit gemiddeld 5 eieren die cremeachtig tot licht grijs van kleur zijn en dicht bezet met bruine, grijze tot zwartachtige vlekjes. De popjes bebroeden de eieren en de broedduur bedraagt 11-13 dagen. De vogels voeden zich met allerlei zaden, mierenpoppen en insecten en daarmee worden ook de jongen grootgebracht. Tijdens de broedtijd laat de man veelvuldig van zich horen, zelfs s' nachts. Onder luid gezang stijgt hij in een vrij rechte spiraalvlucht omhoog en is dan vaak met het blote oog niet meer te zien. Buiten de broedperiode lever ze in groepen. Gelet op het feit dat het een soort is die ook in Europa voorkomt, is het wettelijk niet toegestaan deze leeuwerik in de volière te houden. Ze zijn er eigenlijk ook niet zo geschikt voor. Dat neemt niet weg dat het toch wel aardig is, ook voor ons, om iets van deze vogelsoort te weten, vandaar deze bijdrage.

Tekst: H.A. Maurer
Foto: C. Scholtz

Kweekervaringen met de Blauwvoorhoofdamazone (*Amazone aestiva*)

Hoofdstuk 1

De aanschaf van een huiskamervogel in september 1985, in de vorm van een handtamme, kleine geelkuifkakotoe, heeft geleid tot onze - inmiddels enorm uit de vingers gelopen - gezamenlijke hobby: het (proberen te) kweken met kromsnavels.

In juli 1986 werd ons eerste paartje jonge vogels aangeschaft, de grijze roodstaartpapegaai, na een jaar veel boeken over onze hobby te hebben gelezen, een voedingsschema op te hebben gesteld (met veel vallen en opstaan) en meerdere bezoeken te hebben gebracht aan toen toekomstige collega-kwekers.

Voor wat betreft ons koppelje blauwvoorhoofdamazonen kunnen we "het proberen te kweken" inmiddels weglaten, getuige hun twee jongen respectievelijk ter wereld gekomen op 23 en 26 april j.l. Onze eerste geslaagde kweekervaring, een extra bijzondere omdat wij beide jongen vanaf een leeftijd van ongeveer 5 1/2 week zelf verder met de hand hebben grootgebracht (dit i.v.m. handtamheid). Maar eerst terug naar de oorspronkelijke ouders. Ongeveer vijf weken voor de drie eieren waren gelegd, begonnen de beide vogels reeds afwijkend gedrag te vertonen, het zogeheten "baltsgedrag". Begonnen werd met een heuse inspectie van de natuurstem, daarna met de omgeving rondom het broedblok. Alle invalshoeken werden belicht, zelfs verscheidene malen vanaf de grond. Hun knaaglust nam per dag toe, te merken aan de snelheid waarmee complete wilgetakken werden versnipperd tot "stof" en het per dag slinken van de hoeveelheid schors om de natuurstem.

Bij het dagelijks verstrekken van een walnoot en een hazelnootje, bemerkten wij tevens het agressievere gedrag, vooral van de pop. Ook het snelle, afwisselend nauwer worden van de pupillen, was één van de vele veranderingen. De vogels waren veel luidruchtiger dan voorheen, gingen vaker "schijngevechten" aan met hun burens, maakten zich dik en schreden parmantig en uiterst trots over de takken. Niet veel later, dit was op dinsdag 15 maart, na-

men we een paring waar, die plaatsvond onder onze neuzen en maar liefst twee minuten duurde.

Nadien nam ook de frequentie toe waarin het mannetje voer "op gaf" om dit vervolgens in de snavel van het popje te deponeren.

Op zaterdag 26 maart bleken er twee eieren in het nest te liggen, waaraan op maandag 28 maart de derde werd toegevoegd. Het popje broedde nadien vrij "honkvast" en verliet alleen 's morgens en 's avonds heel even haar kroost om eens lekker te schreeuwen, haar ontlasting kwijt te raken en de vleugels te strekken. Er brak een spannende tijd aan. We wisten overigens niet hoeveel eieren er daadwerkelijk bevrucht waren, omdat we de rust niet wilden verstoren. Zoals eerder vermeld kwam het eerste ei uit op zaterdag 23 april en bleek er twee dagen later een tweede kuikentje

geboren te zijn. Het derde, onbevuchte, ei werd door beide jongen als "hoofdkussentje" gebruikt (i.v.m. het weglopen van het voer uit de bekjes). Het paartje vogels begon meer voer tot zich te nemen en ongeveer een week na het uitkomen van de eitjes voerden we ze twee i.p.v. éénmaal per dag. Het voer werd met grote zorg bereid en was zo compleet en afwisselend mogelijk.

Op de 15e à 16e dag behoort men de jongen van de blauwvoorhoofd te kunnen ringen. Door het goede voeren van de ouders, bleek het oudste kuiken op de 14e dag al zodanig uit de kluiten gewassen, dat alleen het jongste kuiken maar geringd kon worden. Het werd trouwens een heel slagveld in de volière om bij de jongen te kunnen komen. Pas voor volgend jaar waren er plannen de kooien zodanig aan te passen, dat we van buitenaf in het broedblok kunnen

use!

De

komen. Heel lastig was het letterlijke aanvliegen van vooral de pop. Ze had het gemunt op kapsel en ogen, waardoor het zeker uitkijken geblazen was. Op donderdag 5 mei, de jongen waren toen ongeveer 5 1/2 week, werden na de eerste voeding van de ouders 's ochtends, beide jongen overgebracht naar een aquariumbak in huis. Om ongeveer een uur of drie op die dag begonnen ze te eten van het papje. Dit papje werd gemaakt van P.T.-food (poederachtig) aangemengd met gekookt water (afgekoeld tot $\pm 40^\circ$ Celsius) en biogarde yoghurt (van het merk "Mona") in de verhouding respectievelijk van: 8 delen, 6 delen en 2 delen.

Een dag later zaten de vogels op het voor hun leeftijd gebruikelijke schema van vier voedingen per dag om de ongeveer 4 1/2 uur als volgt: 1e. voeding om 07.15 uur; 2e. voeding om 12.15 uur, 3e. voeding om 17.15 uur en de laatste voeding om 23.30 uur.

Anderhalve week later begonnen de vogels vier voedingen kennelijk te vervelen en werd er overgeschakeld op drie voedingen als volgt: 1e. voeding om 09.00 uur; 2e. voeding om 15.00 uur en de laatste voeding om ongeveer negen uur 's avonds. Omdat de vogels op de leeftijd van acht weken al zo goed in de veren zaten, werden ze in een kooi in de huiskamer geplaatst. Hierin zat één zitstok, zo laag mogelijk bevestigd. Tevens stonden er elke dag drie bakjes in de kooi, één met water, één gevuld met gepelde zonnebloempitjes en één bakje met een mengsel (rul) van P.T.-food en groenten en/of fruit.

Opgemerkt zij overigens, dat aan het P.T.-food géén kalk en/of vitamines preparaat toegevoegd hoeft te worden, omdat dit voer reeds compleet is! Op een leeftijd van ongeveer 9 1/2 week zaten beide jongen op twee voedingen (beide aten ook al goed van de pitten en het P.T.-food) per dag, respectievelijk om 09.00 uur 's morgens en 21.00 uur 's avonds. Niet veel later gaven we één voeding per dag, de avondvoeding om ongeveer negen uur. De ontwikkeling van de vogels was uniek, al op een leeftijd van 11 1/2 week waren de vogels én zelfstandig én voorzien van een compleet en glanzend mooi verenpakket.

De prachtige kleuren waren erg intens getint. Hun gewicht bedroeg 360 gram (de oudste en de grootste) en 360 gram (de jongste).

Lora en Dennis zijn opgegroeid tot werkelijk heel mooie en kerngezonde vogels. Zelf zijn we niet alleen hun, maar ook een heel belangrijke en interessante ervaring rijker.

Jan en Janieta Spoelstra.

Hoofdstuk 2

Sinds ongeveer 7-8 jaar hadden wij een blauwvoorhoofdamazonen in de huiskamer. Het was een mooie vogel die tegenover de huisgenoten erg tam was, overigens niet voor vreemden. De laatste paar jaar kreeg hij steeds in het voorjaar paarmeigingen waarbij hij voerbewegingen maakte als er iemand in de buurt van zijn kooi kwam. Omdat ik toch niet zo gelukkig was met deze situatie, papegaaien zijn immers kolonievogels die met meerdere exemplaren tezamen leven, kwam ik op het idee een partner voor hem te zoeken. Na lange tijd vernam ik een adres; de mensen daar zouden er wel vanaf willen. Uiteindelijk kon ik de vogel voor een redelijke prijs overnemen. Die vogel was wat matter van kleur en kleiner van formaat dan onze vogel. Wij vermoedden dat we nu wel eens een paartje zouden kunnen hebben, hetgeen later bij endoscopisch onderzoek ook zou blijken. De dierenarts vertelde mij nog wel dat de pop erg jong en nog niet geslachtsrijp was.

Inmiddels was het juni geworden, mooi weer en een gunstige tijd om de vogels bij elkaar in een buitenkooi van 1.50 x 1.50 x 2 meter te huisvesten. Ze accepteerden die kooien, wat nog belangrijker is, elkaar direct en na enkele weken voerden ze elkaar al. Ik heb toen een blok gemaakt van vurenhout van 2 cm dik. Het is een zeskantig blok met een inwendige bodem-oppervlakte van 35 x 35 cm, is 60 cm hoog en voorzien van invleggat van 12 cm middellijn.

Als voedsel verstrekten wij een goed merk papegaaienvoer aangevuld met allerlei soorten fruit, gekiemde zonnepitten, taugé en eiwoer. Tijdens de winter

van 86/87 zag ik dat beide vogels regelmatig in het blok vertoefden, soms sliepen ze er ook in. In februari 1987 werd het bezoek aan het blok frequenter. In het blok had ik een laag houtkrullen gedaan en een flink stuk nat vermolmd hout dat ik in het bos gevonden had. Dat stuk werd door de vogels helemaal fijn geknaagd. Tot onze grote verbazing zagen we op 19 maart dat er een ei was gelegd de volgende dagen gevolgd door nog 3 eieren. Nestcontrole is toen niet veel meer gepleegd om de pop zo weinig mogelijk te storen. Vooral de man gedroeg zich in die periode zeer agressief als we in de kooi kwamen. Op 4 april kreeg ik toch een kans om de 4 eieren te schouwen; helaas, ze bleken onbevruucht. Ik heb ze echter laten liggen en de vogels door laten broeden tot ze er uit zich zelf mee stopten. In het voorjaar van 1988 begonnen beide vogels al weer vroeg het nestblok in orde te maken, maar het werd toch nog 7 mei vooraleer het eerste ei gelegd was, het werden er in totaal 4. Na ongeveer twee weken broeden bleek mij dat ze alle vier bevrucht waren. Op 2 juni werd het eerste jong geboren en toen wij de volgende dag, in de avond, weer controleerden, bleek dat jong nog steeds een lege krop te hebben, ze werd kennelijk niet gevoerd. Omdat we het niet vertrouwden heb ik het er uitgehaald, in de broedmachine gelegd en zijn we het zelf gaan voeren. Op 4 juni is het tweede ei uitgekomen en ook dat jong werd niet gevoerd. Gevolg was dat we die er ook uit hebben gehaald om het zelf te voeren. De eerste dagen bestond de voeding uit Protifar, vloeibaar gemaakt met gekookt water en toegediend op een temperatuur van 38°C. We voerden om de 2 1/2 uur, dag en nacht. Overigens alleen als de krop leeg was want anders wachtten we, dit in verband met verzuring. Het voedsel werd ingebracht met een spuitje. Op 5 juni is het eerste jong doodgegaan, oorzaak niet bekend. Het andere jong deed het goed en lag in de broedmachine bij een temperatuur van 35°C en een relatieve luchtvochtigheid van ongeveer 50%. Op 6 juni werd de voeding uitgebreid met Bambix en gemengd fruit (babyvoeding uit een potje). De temperatuur in de broedmachine

werd per dag met ongeveer een halve graad verminderd. Inmiddels waren in het nestblok de twee overgebleven eieren ook uitgekomen en tot onze grote verbazing bleken die jongen wel door de oudervogels te worden gevoerd. Een zorg minder dus. Het jong in de broedmachine groeide goed en de voeding werd uitgebreid met gistocal, druivensuiker, gekiemde zonnepitten en taugé dat eerst in de koffiemolen tot brei werd vermalen. Inmiddels was het 11 juni, de voeding werd teruggebracht naar vijf maal per dag, 's nachts niet meer.

De twee jongen in het blok groeiden als kool. De oudervogels namen en voerden alleen het normale voer zoals we ze dat altijd voorschotelden. Omdat het voer voor het jong in de broedmachine steeds grover werd, kon er geen gebruik meer van een spuitje worden gemaakt, het werd toen lepelen, hetgeen ook goed ging. Rond de 25e juni kwamen bij alle

drie de jongen de eerste veren door, de ogen waren enkele dagen eerder al opengegaan. Het eerste jong hebben we uit de broedmachine gehaald en geplaatst in een aquariumbak met daarboven een donkerstraler voor de warmte. De temperatuur werd op ongeveer 26°C gehouden. Alle drie de jonge papegaaien groeiden lekker door en op 3

augustus vloog het eerste jong uit het blok, op 9 augustus gevolgd door het tweede. Nu ik dit allemaal aan het papier toevertrouw, september 1988, zijn alle drie de jongen zelfstandig, waarvan er een geheel handtam is; u weet welke. Tot slot willen we ieder die een papagaai in de kamer heeft, zo maar in een kooi, aanraden er een partner voor de vogel bij te zoeken en ze dan ook samen in een grotere kooi te huisvesten. Als het zo vergaat als bij ons, heb je er enorm veel plezier van en de vogels voelen er zich zeer wel bij. Is dat laatste trouwens niet het belangrijkste? Ook waar het grootbrengen met de hand betreft, schept dat bijzonder veel genoegen en je houdt er een echte vriend aan over die qua formaat en schoonheid in niets onderdoet voor de anderen.

J. Remijn

Wat lezers schrijven

Een Vogeltragedie

Ik ben een liefhebber van Europese vogels en tropische sijen en kweek deze vogels ongeveer tien jaar. Elk voorjaar begint men met goede moed aan het kweekseizoen. Zo was het ook dit jaar waar bij mij het geval na twee slechte kweekseizoenen. Dit jaar ging het een stuk beter en in mei waren er al baardsijen uitgevlogen, magalaansijen en putters zaten te broeden, dus het ging goed. Opeens ging er iets mis, er lag een putterman dood, de vogel werd bekeken maar er was niet te zien waaraan ik de doodsoorzaak kon toeschrijven. Twee dagen later een vink, oorzaak??? Weer een dag later een putter waaraan 's-morgens om half zeven nog niets te zien was, maar om half tien wel dood lag. Ik had wel opgemerkt dat de vogels 's-nachts onrustig waren omdat ze maar bleven vliegen. Op het einde van de week waren er vier vogels tegelijk dood, n.l. een magalaansijs, twee baardsijen en een mexikaanse sijs. Ik begon iets te

vermoeden en heb getracht een kennis van mij te bellen in Eindhoven. Deze had n.l. op het einde van vorig jaar ook deze verschijnselen bij zijn vogels meegemaakt, maar ik kon deze persoon niet te pakken krijgen. Zondags weer drie vogels dood. Ik ben die zondag via, via, met een liefhebber in Vessem in contact gekomen en die bracht mij op het idee dat er vergif in het zaad zat. Ik heb direct de zaadmengeling verwijderd en vervangen door een andere. Die maandag lagen er nog twee vogels dood en toen is het opgehouden. In zijn totaliteit zijn er zestien vogels omgekomen. 's-Maandags ben ik diverse personen gaan bellen om een zaandonderzoek te krijgen wat niet zo makkelijk was, want men stuit op veel onwil. Later ben ik bij de Keuringsdienst van Waren terecht gekomen die mij verwezen naar de algemene inspectiedienst te Eindhoven. Deze zijn dinsdag gekomen en hebben zaadmonsters en dode vogels meegenomen voor onderzoek. Op vrijdag 4 november heb ik de uitslag van dat onderzoek gekregen met als resul-

taat dat er inderdaad vergif inzate en wel endrin, n.l. 1,1 mg p. k.g. Nu wil ik niet direct iemand beschuldigen van boze opzet, maar wel op de nalatigheid wijzen dat dit niet onderzocht is in hun laboratoria. Vandaar dit schrijven, om tevens een beroep te doen op de heren zaadfabrikanten om in de toekomst hier beter op te letten. Deze heren moeten zich wel realiseren dat ze op deze manier een andermans hobby stuk maken en wat te denken van de vogels die wij onder onze hoede hebben. Het is toch wel erg dat men niet gewoon naar de winkel kan gaan om zaad te kopen. Ik ben echt niet de enigste hier in de omgeving en hoop dat als er nog meer liefhebbers zijn die dit hebben meegemaakt, ze op onderstaand adres willen reageren. Ik heb mijn zaadleverancier al telefonisch aansprakelijk gesteld voor de geladen schade en ga dit ook nog schriftelijk doen.

M. Reinders
Tel. 04120-45373

Afrikaanse honingzuigers en Hawaii honingeters

door Prof. dr. A. Stolk

Door kolibries **Trochilidae** wordt het territorium bijzonder agressief verdedigd, maar ook andere nectarzuigende vogels vertonen een soortgelijk gedrag. In dit verband moeten de Afrikaanse honingzuigers **Nectariniidae** en de Hawaii honingeters **Meliphagidae** worden genoemd. Terwijl de territoriale kolibries altijd een eigen vast territorium hebben, is het gedrag van de honingvogels en honingzuigers ten opzichte van hun eigen terrein veel flexibeler. Vaak wordt van gebied gewisseld en de territoria blijken verschillende grootte te hebben. Het komt ook voor dat men het geheel zonder territorium doet. Bij deze vogels is het dan ook de moeite waard om eens na te gaan onder welke omstandigheden het bezit van een voedselterritorium zin heeft, wat ongetwijfeld ook voor de praktijk van betekenis is.

Ongeveer tachtig kilometer noordwestelijk van Nairobi (Kenya) ligt het oost-afrikaanse Naivasha-meer. Aan de zuidelijke oever daarvan liggen uitgestrekte velden met lipbloemige planten, het leeuweoor **Leonotis nepetifolia**. Die bloeien na zware regens aan bosranden en langs wegen met bijna drie centimeter lange oranjerode buisvormige bloemen. Voor de nectarvogels is dit zonder meer een lullekkerland. Het gekwetter vervult de lucht en is al van ver te horen, terwijl de metaalachtige kleuren tussen de struiken fonkelen in goudgeel, scharlakenrood, blauwzwart, bronsgroen en violet. Overigens is het niet al te moeilijk om het doen en laten van die honingzoekers te observeren: daartoe heeft men slechts doodstil te blijven zitten. In korte tijd komen ze dan dichtbij. Ze laten zich niet storen, zolang men zich maar niet beweegt.

Een Senegal- of roodborsthoningzuiger valt het eerst op. Is ongeveer vijftien centimeter lang en is diep bruinzwart gekleurd. De kop en de keel zijn glanzend malachietgroen; ze steken scherp af tegen de fel-scharlakenrode borst, waarvan elk afzonderlijk veertje met een lichtblauw randje is afgezet.

Door de struiken ziet men ook de goudbukhoningvogel glijpen. Flonkert met stralende kleurenpracht: mosgroen, de keel al naar de lichtval paarsrood tot azuurblauw. Borst en buik zijn oranjegeel.

In een gebied van ongeveer vijftig hectare werden meer dan tweeduizend dieren geteld: veelkleurige bolletjes die met snelle vleugelslag tussen de enorme hoeveelheid bloemen schieten. Door de takken is hun glanzend verkleed te zien, terwijl ze omgekeerd aan de twijgen hangen om bij de bloemen te komen. Het is een prachtig gezicht (wij weten het uit eigen ervaring) om de glanzende kopjes en de gebogen snavel voortdurend bezig te zien. De vogels strijken neer midden tussen de bloemenkransen van de oranjerode **Leonotis**-bloemen, die onwaarschijnlijk fel stralen in de zon. Onderling bevechten de vogels elkaar fel met opgezette kopveren om een behoorlijk plekje te krijgen, als ze toevallig hetzelfde plekje voor ogen hebben gehad en erop af zijn gevlogen. De voedselconcurrentie blijkt bijzonder groot te zijn en al spoedig kan men de voedselterritoria en de daarbij behorende bezitters onderscheiden.

De voedingsgebieden van de sikkelsnavelige honingzuigers **Nectarinia reichenowi** blijken zeer verschillend van grootte te zijn. De kleinste territoria zijn ongeveer zeven vierkante meter groot en de grootste meer dan tweeduizend vierkante meter of 0.2 hectare. Onwillekeurig vraagt men zich af, waarmee dit reusachtige verschil in grootte samenhangt. Wat heeft dit voor de territoriumbezitter te betekenen?

Laten wij vooropstellen dat voor de vogel de grootte van het territorium op zichzelf niet van belang is. Het gaat hem er alleen maar om of er in zijn gebied voldoende nectar te vinden is om in zijn energiebehoefte te voorzien.

De dagelijkse energiebehoefte van deze vogels is niet zo moeilijk te schatten. Daarvoor gaat men na hoeveel tijd ze voor de verschillende activiteiten per

dag nodig hebben: territorium verdedigen bijvoorbeeld, alsmede zitten, vliegen vangen, naar de bloemen vliegen en nectar zuigen. Men telt dan op hoeveel energie voor dit alles per dag vereist is. Men kan dan berekenen met hoeveel energie dit voor de sikkelhoningvogel overeenkomt.

Elke bloem van het leeuweoor **Leonotis nepetifolia** produceert een hoeveelheid nectar met een bepaald suikergehalte wat ook overeenkomt met een bepaalde hoeveelheid energie. Door beide bedragen te vergelijken kan men dan zien of de vogel met zijn nectarzuigen bij een batig saldo energie overhoudt, dan wel te kort komt. Uiteraard is er ook nog de mogelijkheid dat hij zo ongeveer quitte speelt.

De hoeveelheid nectar van de afzonderlijke bloemen is uiteraard niet even groot en de territoriumbezitter krijgt niet de hele nectaropbrengst van zijn gebied alleen. Door indringers wordt een bepaald deel daarvan ingepikt. Toch blijkt er een opmerkelijk goede verhouding tussen de grootte van het territorium en de in dat gebied aanwezige **Leonotis**-bloemen te bestaan. De bezitter van het territorium heeft al naar de nectarproductie dagelijks tussen de vijftienhonderd en tweeduizend bloemen nodig. Afhankelijk van de dichtheid van de bloemen bereikt hij dit in een groot of kleiner gebied. Wat kunnen nu de verschillen in grootte van de territoria voor de eigenaar betekenen? Is het met name beter om een klein of groot gebied in bezit te hebben? Zo op het eerste gezicht en oppervlakkig beschouwd zou men menen dat het laatste te prefereren is, maar is dit werkelijk wel zo? Moet men misschien aan een kleiner territorium de voorkeur geven?

Bij theoretische beschouwing zal het duidelijk zijn dat een klein territorium praktischer is en beter te overzien en te verdedigen. De korte grenzen zijn goed in het oog te houden. Neemt het territorium door geringere bloemendichtheid in omvang toe, dan wordt het voor de bezitter steeds moeilijker om het gebied

osel

De

helemaal te overzien en langs de grenzen de talrijke indringers te verjagen. Een voedselgebied kan door een mierenkolonie met vele duizenden mieren op vele punten gelijktijdig worden verdedigd, maar een vogel kan voor de verdediging maar op één punt tegelijk zijn. Hieruit volgt dat hoe groter het territorium wordt, hoe gemakkelijker het voor de indringers blijkt te worden om hun slag te slaan. Neemt de bloemendichtheid nog verder af, dan wordt het onmogelijk om het gebied nog langer te verdedigen: in verhouding tot de opbrengst wordt de inspanning dan te groot. Zo vreemd als het klinkt, maar het is nu eenmaal niet anders: de grootgrondbezitters zijn bij de honingvogels juist de hongerlijders. De sterkste vogels blijken de kleinste territoria met de grootste bloemendichtheid te bezitten. Vragen wij ons af of het nu werkelijk bij de honingvogels in de praktijk gaat zoals wij dit theoretisch hebben bedacht.

Het zal zonder meer duidelijk zijn dat de hoeveelheid nectar die een vogel in een *Leonotis*-bloem vindt, afhangt van de tijd die sedert het laatste bezoek aan

de bloem verstreken is. Hoe groter de tussentijd, des te meer nectar is er inmiddels weer door de bloem aangemaakt. Een bloem die vaak achtereenvolgend wordt bezocht, is bijna altijd leeg. De hoeveelheid nectar in de bloemen blijkt dus ook een maatstaf voor de frequentie te zijn, waarmee ze worden bezocht. Het verdedigen van een territorium is alleen lonend als daardoor concurrenten worden verhinderd om de bloemen te bezoeken, waardoor de frequentie van de bezoeken per bloem afneemt en de in de bloemen aanwezige hoeveelheden nectar groter worden. Eigenlijk zou dit afgeleid moeten kunnen worden uit een vergelijking van de hoeveelheden nectar van *Leonotis*-bloemen binnen en buiten de territoria van honingvogels. Onderzoekt men vergelijkenderwijs op twee dagen met zeer veel honingvogels en een intensieve verdediging van de territoria de *Leonotis*-bloemen binnen en buiten de voedselgebieden. Binnen de scherp-bewaakte territoria wordt den een bepaalde hoeveelheid nectar per bloem gevonden. Buiten de territoria daalt de hoeveelheid nectar tot een zo-

danig bedrag dat per bloem hier twee tot acht maal minder nectar aanwezig is. Bijgevoeg was de theoretische beschouwing volkomen juist: de verdediging van het territorium geeft een hogere opbrengst per bloem en de eigenaar heeft dus wel degelijk profijt van zijn gedrag. Hoe meer nectar de vogel per bloem aantreft, hoe minder tijd hij nodig heeft om in zijn dagelijkse behoefte aan energie te voorzien. Maar laten wij in dit opzicht het verband tussen het energieaanbod van de bloemen en de gebruikte tijd van de honingvogel eens nader bekijken.

Voor een behendige snelle honingvogel is voor het leegzuigen van een *Leonotis*-bloem ongeveer 1.5 seconde vereist. Voor het vliegen verbruikt hij in die tijd een hoeveelheid energie. De energie die hij per bezoek verkrijgt, hangt sterk af van de hoeveelheid nectar van die bloem. Maakt men de desbetreffende berekeningen, dan zal de met de nectar verkregen energiewinst ongeveer drie maal de verbruikte hoeveelheid energie bedragen. Omdat de vogel voor het bezoek aan de bloem 1.5 seconde nodig

heeft, is de nettowinst per seconde bijgevolg nog wat minder.

Door de sikkelhoningvogel worden de bezoeken aan de bloemen gelijkmatig over een dag van tien uur verdeeld. Hij is elk uur ongeveer vijftien minuten met nectarzuigen bezig; totaal dus honderdvijftig minuten per dag. Hoeveel nectar hij moet vinden om in die tijd de per dag vereiste energie te verkrijgen, is met de verkregen cijfers uit te rekenen. Dit komt overeen met een bepaalde hoeveelheid nectar per bloem. Bij minder nectar per bloem heeft hij uiteraard meer tijd nodig en zou hij eventueel vrijwel de hele dag door bloemen moeten bezoeken om in zijn energiebehoefte te voorzien. Is de hoeveelheid nectar daarentegen groter, dan heeft hij voor het bloembezoek van de ene bloem naar de andere vliegen en verbruikt hij daarbij per uur een bepaalde hoeveelheid energie. Zit hij echter een uur lang stil op een tak, dan is daarvoor slechts 2,7 maal zo weinig energie vereist. Hoe minder tijd de vogel dus nodig heeft om de bloemen te bezoeken en nectar te verzamelen, des te langer kan hij rustig op een takje zitten en over de hele dag dus heel wat energie uitsparen.

Vanuit de behoefte aan energie beschouwd, is het dus verstandig om alleen maar bloemen met een grote hoeveelheid nectar te bezoeken. Zoals reeds vermeld zijn de bloemen binnen een scherp bewaakt territorium rijker aan nectar en bijgevolg aan energie dan de bloemen buiten een bewaakt gebied. Onwillekeurig vragen wij ons in dit verband af of het bezit en de verdediging van een territorium economisch wel verantwoord zijn.

Willen wij hierop een antwoord kunnen geven, dan moeten wij uiteraard weten hoeveel energie een vogel gebruikt voor het verdedigen van zijn eigen gebied. In dit geval kan hij niet een groot deel van de dag rustig op een takje gaan zitten. Voortdurend moet hij op zijn hoede zijn om te verhinderen dat indringers zich aan zijn bloemen vergrijpen. Bliksemsnel moet hij erop af vliegen om hen door zijn kleurige pakje en met veel geschreeuw duidelijk te maken wie daar de baas is. Zo'n verdediging van het voedselterritorium kost dus altijd veel energie. Bijgevolg zal een territorium alleen dan winst opleveren als de kosten van de verdediging vooral niet groter zijn dan de baten. Met behulp van de verkregen cijfers kan men berekenen hoeveel energie een honingvogel per dag bespaart als de hoeveelheid nectar in de bloemen door verdediging van het territorium verdubbeld wordt. Voor één dag is een energievoorraad vereist, die door het bezoeken van twaalfduizend

bloemen wordt verkregen. Per bloem vraagt dit 1,5 seconde en bijgevolg heeft hij totaal vijf uur nodig. Bij een dubbele portie per bloem wordt de helft van de tijd bespaard en dus ook een belangrijk bedrag aan energie. De volgende vraag dringt zich nu op: Hoeveel energie is gemiddeld voor een vogel vereist om een voedselterritorium met succes te bewaken? Het verdrijven van indringers blijkt energie te verslinden: daar heeft de vogel een grote hoeveelheid nectar per uur voor nodig. In het hier uitgewerkte geval oont het bijgevolg de moeite als de vogel niet meer dan een half uur nodig heeft om het territorium al rondvliegend te verdedigen. Imponderen met het veelkleurig verkleed en agressief geschreeuw vragen veel minder energie. Men begrijpt nu ook beter waarom deze honingvogels zo hard schreeuwen en zulke schitterende kleuren hebben. Signaalroep en signaalkleuren worden als energiebesparende verdedigingsmiddelen gebruikt. Door zulke beschouwingen wordt aangetoond dat een eigen voedselterritorium alleen onder bepaalde voorwaarden winst oplevert. Staan er slechts weinig bloemen bij elkaar, dan zou het territorium zo groot moeten zijn, dat het alleen maar met een reusachtig energieverbruik te verdedigen is. Daardoor wordt dan geen winst opgeleverd. Is anderzijds de hoeveelheid nectar in alle bloemen zo groot, dat deze voor alle dieren in een gebied voldoende is, dan blijken voedselterritoria volkomen overbodig te zijn. Daalt de gemiddelde hoeveelheid nectar van de *Leonotis*-bloemen onder een bepaalde minimumwaarde, dan levert een voedselterritorium helemaal geen winst op. Bijgevolg reageren nectarvogels in hun gedrag op het nectaraanbod in hun milieu.

KALENDER 1989

De Cederpestvogel

De in Noord-Amerika voorkomende cederpestvogel lijkt vrij veel op "onze" pestvogel. Hij is evenwel wat kleiner en mist de gele en witte vleugelvlekken, evenals de rode onderstaartdekveren. De forse kuif is eveneens bruiner dan zijn Europees familielid. Trouwens, behalve de cederpestvogel komt ook de in Europa voorkomende pestvogel in Noord-Amerika voor, zij het dan als ondersoort, als ras of subspecies. Pestvogels hebben al vele eeuwen de mensen gefascineerd. Met hun kolossale kuif zagen ze er enigszins vreemd uit, niemand wist waar zij vandaan kwamen en ze waren ook weer niet zo snel vertrokken als ze gekomen waren. Het ongeregeld verschijnen wist men niet beter te verklaren dan dat de vogels voorboden waren van vreselijke onheilen, zoals oorlogen, watersnoden, besmettelijke ziekten bij voorbeeld de pest en daarom dus maar... pestvogels. In Amerika zijn deze vogels vooral in de winter erg tam en kan men ze gemakkelijk observeren als zij in groepjes en groepen (vaak van honderden vogels) vliegen van de ene stad naar de andere, van tuin naar tuin en de bomen en struiken ontdoen van vruchten en bessen. Er is nog een derde soort pestvogel en dat is de Japanse pestvogel, die in dat immense eilandrijk broedt. De Engelse benaming voor de pestvogel is "waxwing" vanwege de helderrode en gele vlekjes, die er uitzien als lakplaatjes (wax is lak). De Duitsers en de Zweden noemen hem - in vertaling - zijdestaart. De wetenschappelijke geslachtsnaam is *Bombycilla* en dat wil ook zoveel zeggen als zijdestaart. *Bombyx* is namelijk de zijde worm en *cilla* betekent staart. Ook de Friezen - om wat dichterbij huis te blijven - spreken behalve van pestfugel wel van sidestirt en lakfugel.

De cederpestvogels houden er soms een heel eigenaardige gewoonte op na. Misschien doen de andere soorten pestvogels dat ook wel, maar daar ben ik niet zeker van. Soms ziet men namelijk een heel rijtje pestvogels naast elkaar op een tak zitten, waaraan zich aan het einde vruchtjes of bessen bevinden. De vogel die daar het dichtst bij zit plukt z'n besje af, geeft het aan zijn buurman, die het op zijn beurt weer verder doorgeeft. Over saamhorigheid gesproken..!

Meindert de Jong

Het bestuur
van de
NBvV,
personeel
bondsbureau
en uw
redactie
wensen u
een goed en
vooral
gezond

1989

Een staaltje gras

Tekst: Arie Versluis Foto: Gerard Horst

Voor **opaline lichtgroen** staat in de standaard:

Masker:

Geel, zich uitstrekkend over het achterhoofd en overgaand in de algemene lichaamskleur op een lijn horizontaal met de vleugeltoppen. Op deze wijze ontstaat een zuivere "V" tekening tussen de vleugeltoppen welk effect in deze variatie zeer gewenst is.

Wangvlekken:

Violet.

Keelstippen:

Volledig aanwezig, kleur als de kleur van de ondulatietekening.

Ogen:

Als bij de normale.

Neusdop:

Als bij de normale.

Algemene lichaamskleur:

Mantel (het V teken gebied inbegrepen), rug, stuit, borst, flanken, buik en lendenstreek helder grasgroen. Mag iets opgebleekt zijn.

Vleugeltekening:

Zwart op een ondergrond van dezelfde kleur als de lichaamskleur.

Staart:

Lange staartpennen als bij de normale of iets bleker met een lichtere kern zijn toegestaan.

Keurtechnische aanwijzingen.

De karakteristieke kenmerken van de opalinen zijn:

- De schone "V"-vorm tussen de achternek en de vleugel-bocht-toppen, op dit veld mag zich nagenoeg geen zwarte ondulatie tekening bevinden en heeft de algemene lichaamskleur.
- Bij de normale serie bevindt de ondulatie tekening zich op een gele (groene serie) ondergrond. Bij de opalinen heeft de ondergrond de algemene

lichaamskleur. Dit wordt veroorzaakt door de baardtoppen, bij de normale bezitten deze baardtoppen geen eumelanina, bij de opaline bevindt zich echter om de kern van de baard wel eumelanine en krijgen we in dat deel de blauwstructuur, wat bij de groene serie de groene lichaamskleur geeft.

- Het hart van de twee primaire staartpennen is bij de opaline vaak lichter dan de randen.

De laatste tijd zien we regelmatig opalinen waarbij de lichaamskleur zich ook op de achterkop en nek bevindt (in plaats van geel en groen) Mits deze kleur egaal is wordt dit niet bestraft. Wel dient de kweker er rekening mee te houden dat deze opalinen het zgn. opaline-effect in de normale vogels valt onder de rubriek kleurregulariteit en kleurdiepte. Het max. aantal punten dat we voor deze rubriek geven is 19, dit puntenaantal kunt u onderverdelen in kleur en schone mantel. Bij de beoordeling van de kleur moeten we overwegen dat bij de meeste opalinen de kleur enigszins is gereduceerd, zeer zeldzaam zien we exemplaren die de volle lichaamskleur tonen, vandaar dat deze eis ook niet gesteld wordt. Veel opalinen zijn tamelijk lang bevederd en dat beïnvloedt de kleur niet ten voordele. Deze lange bevedering komt de vogel echter wel ten goede bij de beoordeling van de kop, daar niet alleen de lichaamsbevedering tamelijk lang is, maar ook de kopbevedering. Vandaar de bewering dat de opalinen over het algemeen betere koppen hebben dan de normalen. Bij de opaline-geelmasker heeft het carotenoïde nogal makkelijk de neiging door te lopen tot in de mantel (type 1), dit moet zoveel mogelijk beperkt blijven. Bij opaline-geelmasker type 2 moet het gereduceerde geel juist wel even doorlopen, want bij deze vogels eisen we een egale kleur, ook in de mantel.

Alleen al deze keurtechnische aanwijzingen voor de opalines vormen bijna een artikel apart. De voornaamste struikelblokken worden genoemd.

arkieten.

Een tweetal moeilijkheids factoren springen bij de opalines bijzonder in het oog:

- de combinatie van een schone mantel met een scherpe en uiteraard regelmatige vleugeltekening.
- de bijzondere aanleg die vooral de grover bevederde exemplaren van deze tekenings-variatie lijken te hebben voor vlekken boven op de kop (flecky head).

Dit laatste euvel start in zijn mildeste vorm met een te ver doorlopende tekening boven de ogen, in dat geval is er nog weinig reden tot paniek. Het kan echter dermate ernstige vormen aannemen dat het wel lijkt of de vogels kleine keelstippen boven op de kop hebben. Vooral als de veren tegen de groeirichting in gestreken worden zodat ook het midden gedeelte van de veer zichtbaar wordt is dit goed waar te nemen daar de concentratie van het zwart vaak op het middelste deel van de veer om de schacht het grootst is.

Het beleid binnen het keurmeesterskorps is er de laatste jaren op gericht geweest om de vogels die deze ernstige fout tenen zo mogelijk uit te sluiten van een kampioenschap.

Een dergelijke discussie heeft zich ook in Engeland afgespeeld waarbij de meningen verdeeld waren, vooral het feit dat er zoveel gradaties bestaan, vanaf enerzijds een wat tever doorlopende tekening boven de ogen wat nog als een klein tekeningsfoutje kan worden afgedaan tot anderzijds een bijna zwarte kop.

Een ander knelpunt was in Engeland, en dat geldt eigenlijk ook voor Nederland, hoe zwaar een vogel voor deze éne fout gestraft mag worden vooral als zijn andere kwaliteiten aanzienlijk boven de eerstvolgende konkurent uitsteken.

Wanneer deze afwijking in uw vogels zit verdient het aanbeveling om deze vogels niet aan andere opalines te paren en zo mogelijk te zoeken naar een partner met een wat korte bevedering. Een andere mogelijkheid is om de ge-

vlekte vogels die soms uitzonderlijk goede lichamelijke kwaliteiten bezitten te gebruiken voor de verbetering van albino's en lutino's, immers door het ontbreken van zwart melanine (pigment) bij deze kleurslagen zal ook de tekening boven de kop niet zichtbaar zijn (de eigenschap blijft wel erfelijk aanwezig). Op deze manier kunnen de "flecky vogels" toch waardevolle **gebruiksvogels** zijn ondanks hun minder geschiktheid voor de tentoonstelling.

De andere moeilijkheid bij opalines, de combinatie van een schone mantel met een scherpe onregelmatige vleugeltekening is moeilijk te realiseren. Bij de ene vogel is de mantel prachtig schoon zonder een spootje van tekening maar met een duidelijk onderbroken baan of vlek in de vleugeltekening, bij de andere vogels is de vleugel goed getekend maar zit er op de rug storende dwarstekening.

Het meest voor de hand ligt om te proberen door gerichte paringen de ene fout met de andere op te heffen. De vogel op de afbeelding is mooi fors. In het onderlichaam is hij wat te zwaar.

De tekening op de vleugel is wat onderbroken. De rondingen in de kop zijn mooi en de snavel is vrij goed naar binnen geplaatst.

Arassari's

Tekst: M. Aussems Foto's: M. Aussems en C. Scholtz/v.d. Hoven

Iedereen kent wel de grote vertegenwoordigers van de familie Ramphastidae, de toekans, zoals de tokotoekan. Tot deze familie behoren echter ook de arassari's, die veel kleiner van afmeting zijn en dus goed gehouden kunnen worden in een flinke voliëre met binnenkoci.

Tot de arassari's behoren de geslachten:

groene arassari's, **Aulacorhynchus**
zwarte arassari's, **Pteroglossus**
kortsnaveltoekans, **Selenidera**
bergtoekans, **Andigena**
en de nauw verwante goudtoekan, **Bailonius**.

De groene arassari's komen voor van Mexico tot Bolivia en noord Brazilië. De grootte varieert van 30 tot 40 cm, kenmerkend voor het geslacht is de overwegend groene kleur van de vogels en meestal hebben ze rode vlekken op de uiteinden van de staartpenen. De vogels komen voor in de wat hogere gebieden. Ze broeden in boomholten, waarin ze ook de nacht doorbrengen, soms wel 4 tot 6 vogels in dezelfde holte. Vaak wordt gedurende een aantal jaren dezelfde nestholte gebruikt, wat vaak te zien is aan de uitgebraakte etensresten aan de voet van de boom. Die boomholte is vaak het verlaten nest van een specht, want de vogels hebben wel een sterke snavel, maar toch niet zo sterk dat ze zelf hun nestholte kunnen hakken.

Van de blauwkeel arassari, **A. prasinus**

caeruleogularis, 31 cm, is bekend dat man en pop broedden, dat de eieren na ongeveer 16 dagen uitkomen en dat de jongen na 40 dagen uitvliegen.

De Wagler arassari, **A. prasinus wagneri**, 33 cm komt voor in Mexico.

De zwartkeel arassari, **A. pr. atrogularis**, 33 cm komt voor in Peru.

De roodstuitarassari, **A. h. haematophygus**, 38 cm, is een soort die we nog wel eens in dierentuinen kunnen aantreffen.

De zwarte arassari's komen voor van Mexico tot Argentinië. Tot dit geslacht behoren o.a.

De groene arassari, **Pteroglossus viridis viridis**, 35 cm, die voorkomt in Suriname, Guyana en Brazilië. Doordat ze ook dicht bij de kust voorkwamen en dus al vroeg beschreven waren, is dit een van de soorten die we al in de eerste helft van de vorige eeuw in Europa konden bewonderen. Het geslachtsonderscheid bij de groene arassari is net als bij de rest van deze vogelgroep vrij gemakkelijk, de mannen hebben steeds een bruine kop en lichtrood-oranje stuit. Zelf heb ik een paartje van deze vogels, ze zijn vertrouwd en eten gemakkelijk uit de hand. Waarschijnlijk zijn ze net als de meeste toekans en arassari's die worden aangeboden, met de hand grootgebracht. De vogels zijn al bij het eerste licht actief en vooral de man laat dan luid de contactroep horen, trr, trrr, trrr, en dat vele malen achtereenvolgend. Ook wanneer ik iets in hun verblijf verander of ze verse lijst-

terbessen geef, laten zowel man als pop de contactroep horen. Zo ook bij de inspectie van een nieuw broedblok. Slapen doen de vogels in een nestblok, staart recht omhoog, snavel recht omhoog of in de veren. Na aankoop had ik de vogels niet meteen een blok gegeven en zaten ze wat onwennig met de staart recht omhoog op stok. Een plastic bloempot met kranten erin werd opgehangen en ik was nauwelijks de kool uit of de blok werd al onderzocht en even later dook de pop er al in; even later gevolgd door de man. Alleen de punten van de snavels waren nog zichtbaar. Nadat ik ze enkele weken later een berkenblok had gegeven, bleven ze toch steeds in de bloempot slapen. In verband met de naderende winter heb ik de bloempot toch maar verwijderd en het berkenblok op dezelfde plaats gehangen en toen werd het blok gelukkig wel gebruikt. In een dik berkenblok zitten ze beter geïsoleerd dan in een dunne plastic pot.

Een andere vertegenwoordiger van dit geslacht is de schrift- of letterbekarassari, **P. v. inscriptus**, 33 cm, die voorkomt in Colombia, Ecuador, Peru, Bolivia en west Brazilië.

Van de vuursnavelarassari, **P. frantzii**, is bekend dat de jongen van een eerder nest vaak lang bij de ouders blijven en vermoedelijk ook helpen met opfok van de volgende jongen. Alle vogels slapen ook in dezelfde nestholte. Of dit gedrag ook bij andere arassari's voorkomt is niet bekend, maar het zou wel interes-

Guyana arassari kopstudie (CS)

5) Goudtoekan (MA)

Groene arassari (CS)

Arassari (MA)

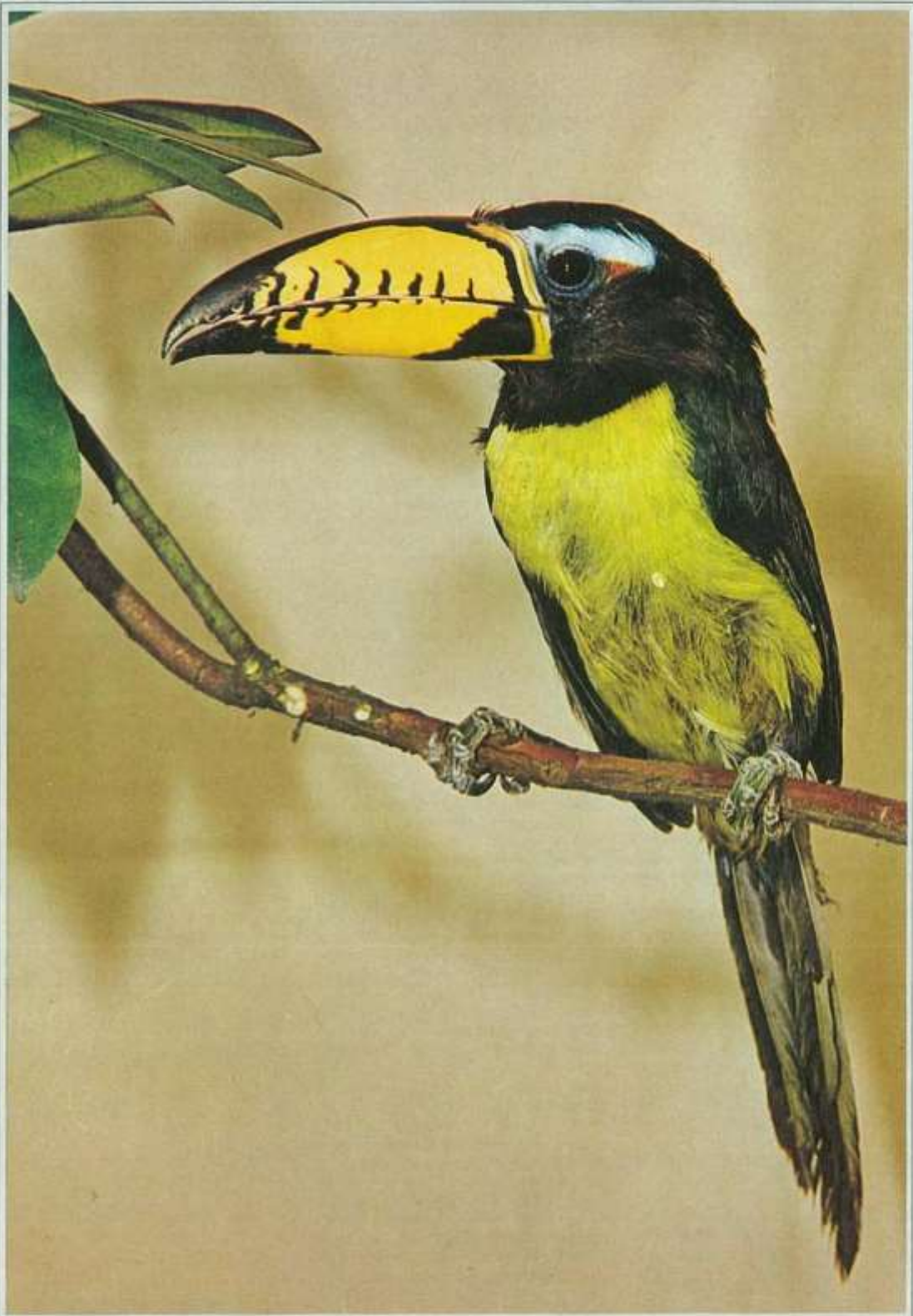
Roodstuitarassari (MA)

6) Guyana arassari (CS)

ose!

De

Letterbek arassari

De /

ssel

sant zijn als we zo iets ook in gevangenschap zouden kunnen constateren. De arassari, **P. aracari**, 40 cm, komt voor van Venezuela en Suriname tot ver in Brazilië. De soort werd al door Linnaeus beschreven. In 1987 heb ik een aantal van deze vogels bij importeurs gezien.

De merkwaardigste soort van dit geslacht is de krulkuifarassari, **P. beauharnsii**, 50 cm. Vanwege zijn afwijkend uiterlijk en grootte wordt hij ook wel in het ondergeslacht **Beauharnaesius** geplaatst. Deze vogels hebben geen normale veren op de kop, maar het lijken wel niet goed uitgegroeide veren, meer hooftplaatjes. Het ziet eruit alsof ze kruispelden in hebben, zo regelmatig zijn ze verdeeld. De vogels komen voor in Peru, Bolivia en Brazilië. Ze komen wel eens in diertuincollecties voor.

Het geslacht van de kortsnavelarasari's herkent men door te letten op de wat kortere snavel en staart en doordat ze erop een afstand erg donker gekleurd uitzien. Het geslacht komt voor van Mexico tot Brazilië. Ook hier zijn de verschillen tussen mannen en poppen goed te zien, de poppen zijn lichter van kleur.

De goudoor of vlekbekarassari, **Seleन्द्रa maculirostris**, 32 cm, is een soort die wel eens in parken te zien is. De soort komt voor in zuidoost Brazilië. De Guyana arassari, **S. culik**, 33 cm komt voor in noord Brazilië, Guyana en Suriname.

De Reinwards arassari, **S. reinwardtii**, 32 cm, komt voor in Ecuador west Brazilië en Peru.

De Natters arassari, **S. natteri**, 32 cm leeft in Venezuela, Guyana, Suriname en noord Brazilië.

De Langdorffs arassari, **S. langdorffii**, 32 cm, leeft in Peru en Brazilië.

Het geslacht van de bergtoekans is maar zelden vertegenwoordigd in Europa. Zoals de naam al zegt leven ze veelal op grote hoogte.

De geelstuittoekan, **Andigena hypoglauca hypoglauca**, 38 cm, komt voor

in Colombia op hoogten tussen 2000 en 3000 meter.

De zwartsnaveltoekan, **A. nigrirostris**, 43 cm, komt voor in Venezuela, Colombia en Ecuador.

De zwartkaptoekan, **A. cucullata**, 43 cm, komt voor in Peru en Bolivia. Er is weinig bekend over het gedrag in het wild.

De blauwe toekan, **A. laminirostris**, 45 cm, Colombia en Ecuador.

Deze vogels hebben merkwaardige vergroeiingen op de bovensnavel, het is alsof er een dik, geelgekleurd plaatje opgeplakt is.

De goudtoekan, **Ballonius balloni**, 33 cm, vormt een apart geslacht en komt voor in oost Brazilië. Deze vogels zijn in 1987 in beperkte aantallen ingevoerd, het zijn rustige vogels, met als kenmerk hun lange staart en hun kleur. Het houden van arassari's hoeft geen probleem te zijn. In de zomer kunnen ze de buitenkooi in, in de winter hebben ze een matig verwarmd of vorstvrij nachthok nodig, misschien met uitzondering van de bergtoekans die door hun bijzondere bevedering beter tegen de kou zouden kunnen, maar wie zou dat echt willen uitproberen?

Vanwege de mest van de vogels moet het verblijf wel elke dag schoongemaakt worden. Buiten hark ik de grond goed bij en binnen is de bodem bedekt met kattegrit en de uitgedroogde mest is dan gemakkelijk met een schepje te verwijderen.

De voeding van arassari's is geen probleem, ze lusten zowat alles, de moeilijkheid is het evenwichtig samenstellen van een menu. Een mengeling van fruit, bessen, wat dierlijk voedsel en universeel biedt uitkomst. Bij mij eten mijn groene arassari's zowat alle zoete vruchten die te krijgen zijn, verder stukjes ei, vlees, sprinkhanen, kattevoer, rijst, meelwormen en vooral op vlier- en lijsterbessen zijn ze dol. In het wild schijnen ze ook nesten van kleinere vogels leeg te roven, muizen te vangen en zelfs hagedissen. Rondvliegende insecten worden ook gevangen, zelfs hommels moesten het in de buitenkooi ontgelden.

De vogels zijn dol op baden en moeten dan ook een flinke waterbak hebben. Bij het drinken wordt de snavel schuin onder water gehouden, daarna wordt de snavel omhoog gestoken en loopt het water zo de keel in.

Het schijnt dat de vogels moeilijk met andere soorten samen te houden zijn, maar wil men tot kweekresultaten komen, en dat wil ik in elk geval proberen, dan kan het beste een paartje apart gehouden worden.

Bij het gedrag van de vogels valt op dat ze vooral in de vroege ochtenduren actief zijn. Het is amper licht of ze zijn al bezig. Ze gaan dan eerst naar de buitenkooi om de stijve spieren wat los te maken want ze vliegen dan schijnbaar doelloos een aantal malen op en neer. De vogels vliegen snel en bij de landing wordt de staart uitgespreid. De man gaat daarna vlak voor het gaas van de volière zitten en laat luid de contactroep horen, soms wel een paar minuten lang. Hij zit daarbij rechtop, met de snavel naar boven.

Wanneer de voerbak is gevuld pikken ze daar eerst de lekkere hapjes uit, ze hebben daarbij wel elk hun eigen voorkeur.

Wanneer de zon schijnt genieten ze daar recht van; ze brengen ook bij minder mooi weer een deel van de dag rustend door. Tot broedresultaten is het nog niet gekomen, maar ik heb goede hoop.

Twée glanzes

Glansspreeuwen spraken veel vogelliefhebbers tot de verbeelding en zeker niet alleen zij die in insecten- en vruchteneters zijn gespecialiseerd. Veel soorten zijn werkelijk schitterend van kleur, vooral als ze door de zon worden beschenen en er zich een zeer

fraai kleurspel reflecteert. Bovendien stellen de meeste soorten weinig eisen, ze zijn sterk en derhalve heel goed in ruime en beplante voliëres te houden. Juist in dergelijke verblijven komen ze fantastisch tot hun recht. Een plezierige eigenschap van deze

sociaal levende vogels is dat ze in het algemeen verdraagzaam zijn ten opzichte van andere ook kleine vogels. Alleen in de broedperiode dient men waakzaam te zijn, enige agressiviteit is ze juist dan niet vreemd, zeker niet ten opzichte van andere spreeuwensoorten.

Gericht met deze vogels kweken eist dan ook weer een wat andere benadering. In dat geval kunnen ze wellicht beter per paar apart in een eigen vlucht worden gehuisvest.

De voliëre dient wel te zijn voorzien van een zo nodig te verwarmen nachverblijf. Spreeuwen, ook die uit Afrika, zijn best sterke vogels maar tegen constante koude, bijvoorbeeld bij aanhoudende vorst of echt koude en vochtige periodes, dienen ze wel te worden beschermd.

Als basisvoedsel verstrekken we ze een goed universeel- en insectenvoer, aangevuld met zo af en toe een klein stukje rauw vlees en vooral ook een zo gevarieerd mogelijk deel levende insecten, met name allerlei wormpjes die heden regelmatig in de handel worden aangeboden en dus vrij gemakkelijk verkrijgbaar zijn. Ook vruchten en vooral diverse bessorten worden gretig opgenomen. Uiteraard mag er geen vers en fris bad- en drinkwater ontbreken. Jonge glansspreeuwen worden door de oudervogels met in hoofdzaak levend voedsel grootgebracht, zoals bijvoorbeeld maden, mierenpoppen, meelwormen etc..

Het is van belang dat als er jonge vogels zijn, er om de 2 tot 3 uur vers levend voedsel wordt aangeboden. Beperkt men dit tot 1 of 2 maal per dag, dan zullen de jongen tekort komen. De oudervogels voeren hun jongen tot ze verzadigd zijn en de rest eten ze dan meestal zelf op. Enkele uren later zullen de jongen zeker weer trek krijgen en om voedsel bedelen, er zou dan niets meer zijn.

Glansspreeuwen worden onregelmatig en meestal niet in grote aantallen geïmporteerd en in de handel aangeboden. Bij aanschaf van importvogels moeten deze wel worden geacclimatiseerd maar in de meeste gevallen baart dat weinig

Drekleur glansspreeuw

ende Spreo's

zorgen. Deze intelligente vogels passen zich in de regel gemakkelijk aan.

Afgebeeld zijn twee soorten, te weten:

Driekleurglansspreeuw, *Spreo superbus*.

welke talrijk voorkomt in een zeer uitgebreid gebied in oostelijk Afrika, van Centraal Ethiopië tot in Tangajika.

Ze zijn ongeveer 21 cm groot en er is geen uiterlijk waarmeembaar verschil tussen man en pop.

Het nest is kogelrond en gemaakt van gras en twijgjes, meestal in doornige struiken laag bij de grond. De binnenkant van het nest wordt met veertjes bekleed. Ook maken ze wel gebruik van door andere vogels gemaakte en verlaten nesten of ze maken een nest in hopen in bomen of rotsen.

Een legsel bestaat gemiddeld uit 4 eitjes die een blauwgroene schaalkleur hebben en welk legsel beurtelings door man en pop wordt bebroed. Na ongeveer 12 tot 13 dagen komen de eitjes uit en de jongen zijn bedekt met een donkerkleurige dons. Als ze 8 dagen oud zijn gaan de oogjes open en komen geleidelijk de eerste veren door. Als de jongen 3 weken oud zijn, vliegen ze uit. Ze zijn dan al aardig op kleur, alleen missen ze nog de witachtige borststreep en de gele oogring.

Hildebrandts glansspreeuw, *Spreo hildebrandtii*.

Deze soort is 19 cm groot en komt voor in Zuid Kenia en Noord Tanzania. Ook bij deze is er geen uiterlijk verschil tussen man en pop, is er geen sprake van een seksueel dimorfisme.

Gelijk als de driekleur glansspreeuw trekken ze in kleine groepjes door streken waar veel gras groeit en doornige struiken en bomen verspreid voorkomen. Ze fourageren, spreeuw-eigen, op de grond. Ze nestelen op dezelfde wijze als de driekleur glansspreeuw en een legsel bestaat gemiddeld uit 3 tot 4 blauwgroenachtige eitjes. Ook in hun verdere levenswijze en broedgedrag wijken ze nauwelijks van de voorgaande soort af. Ze zijn wel wat schuwer van aard.

De Hildebrandts glansspreeuw wordt slechts zelden ingevoerd en van kweek-

resultaten is mij niets bekend. Dit in tegenstelling tot de driekleur glansspreeuw waar wel regelmatig mee wordt gekweekt en wat, als je eenmaal een paartje hebt, ook vrij gemakkelijk gaat. Vooral het samenstellen van een paartje is erg moeilijk, gezien er, zoals reeds

gesteld, geen verschil tussen de sexen is te zien. Je moet daar in feite gewoon geluk mee hebben. Ik wens u dat van harte!

Hildebrandts glansspreeuw

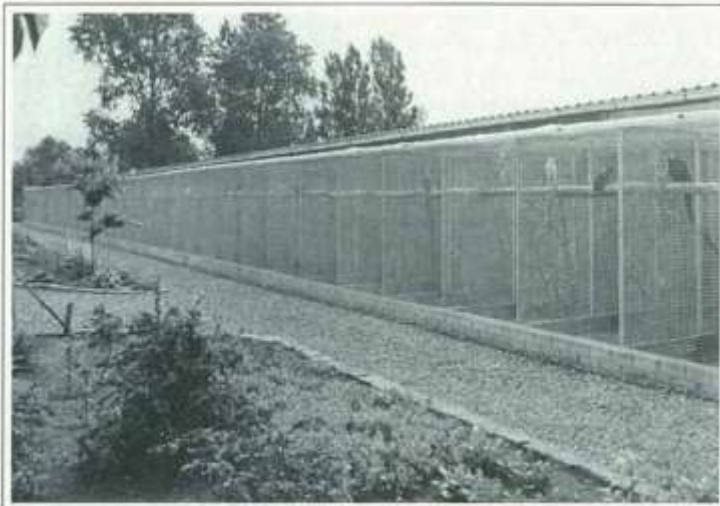

De volière van de maand.

Al vanaf 1954 zijn wij bezig met het houden en kweken van Australische parkieten en diverse andere soorten en steeds nieuwe volière's bijgebouwd, kwamen er in 1974 kaketoë's en de daarop volgende jaren, ara's en amazone's bij. Daar de bestaande volière's niet meer voldeden voor deze grotere soorten werd in 1985 het plan op tafel gelegd voor de bouw van een geheel nieuw vogelverblijf. Na de nodige formaliteiten en de vergunning gekregen te hebben, werd in mei 1986 voor de vierde maal de spade in de grond gezet en met behulp van familie en kennissen werd de vloer gestort. Een binnenruimte van 3 m en aan beide zijde 2 m voor de binnenvluchten. Deze zijn 2 x 1,20 x 2,50 m hoog. Dit alles werd met behulp van 2 metselaars, zelf ook vogelliefhebbers, geheel uit metselwerk opgetrokken. Het dak werd gemaakt van damwand profiel, dubbelwandig met daartussen isolatie materiaal. Om de binnenvluchten af te kunnen sluiten werden deuren gemaakt van polycarbonaat omlijst met aluminiumprofiel. Polycarbonaat is een door-

zichtig isolerend materiaal. In de binnenruimte van 3 m werd een gasverwarming aangelegd en boven de binnendeuren luiken aangebracht, ook van polycar-

bonaat, die 's winters opengezet kunnen worden, zodat de vogels als het echt koud wordt, vorstvrij kunnen zitten. De buitenvluchten zijn 3 x 1,20 x 1,80 m

hoog, dit alles van aluminium profiel met gaas van 22 x 22 x 2,6 dik, dat op matten gemaakt werd. Deze vluchten zijn voor een derde niet overdekt, daar door jarenlange ervaring gebleken is, dat de meeste vogels behoefte hebben en om in goede conditie te blijven, regelmatig een regenbui nodig hebben en dit ook zeer waarderen. Zo kwam einde 1987 dit geheel nieuwe vogelverblijf tot stand.

C. de Koning-Meijer, Best

De vererving van de agaats diamantduif

Lucas van Praet

Inleiding

Alhoewel de agaatsdiamantduif (ook wel eens isabel genoemd) zeker niet tot de nieuwste mutaties moet gerekend worden vindt men in de vogelliteratuur vrij weinig over de vererving ervan. Ik bezit reeds een vijftiental jaar deze mutatie. De eerste exemplaren bekam ik via dhr. Maroy uit Waregem (België). Hij ontving een drietal exemplaren in een zending gewone diamantduiven en zebravinken vanuit Zuid-Afrika. Daar werd deze mutatie op de prijslijsten als "yellow" aangeboden. We vonden op diezelfde prijslijsten ook "red diamond doves" maar daarover meer in een volgend artikel. Aangezien de drie "yellows", twee doffers en een duif, een niet zo florissante indruk gaven werden ze gekoppeld aan drie forse gewone exemplaren. Alle bekomen jongen waren grijs en aangezien we verwachtten dat de agaten gewoon recessief zouden vererven veronderstelden we dat deze grijze jongen split zouden zijn voor agaats. Onderlinge paringen en terugparingen met de drie agaten bevestigden dit vermoeden want de raszuivere agaten doken weer op in deze F2-generatie.

Vererving

Een recessieve vererving stellen we voor met de symbolen in kleine letter. Aangezien deze mutatie niet geslachtsgebonden is speelt het geen rol welke van de ouders agaats, split agaats of grijs is. Dus mogen alle paringen omgekeerd worden m.a.w. de paring agaats doffer met gewone duif geeft hetzelfde resultaat als gewone doffer met agaats duif. Achter de schuine streep (/) wordt vermeld wat de duif vererft, voor de schuine streep hoe ze er uitziet. Grijs/Agats betekent dus dat de duif eruitziet als een gewoon exemplaar - om het geleerder te zeggen het fenotype - maar dat ze agaatsvererft of split voor agaats is - het genotype.

In formules krijgen we:

$$\frac{a^*}{a^*} = \text{grijs (wildkleur)}$$

$$\frac{a}{a} = \text{agaats}$$

$$\frac{a^*}{a} = \text{grijs, agaats vererft (= grijs/agaats)}$$

Op die manier kunnen we de te verwachten jongen voorspellen naargelang de paringen.

1. agaats x agaats

$$\frac{a}{a} \times \frac{a}{a} \text{ geeft } 100\% \frac{a}{a} \text{ agaats}$$

2. agaats x grijs

$$\frac{a}{a} \times \frac{a^*}{a^*} \text{ geeft } 100\% \frac{a^*}{a} \text{ grijs/agaats}$$

3. grijs/agaats x agaats

$$\frac{a^*}{a} \times \frac{a}{a} \text{ geeft } 50\% \frac{a}{a} \text{ agaats}$$

$$50\% \frac{a^*}{a} \text{ grijs/agaats}$$

4. grijs/agaats x grijs/agaats

GAMETEN	a*	a
a*	$\frac{a^*}{a^*}$ 1	$\frac{a^*}{a}$ 2
a	$\frac{a^*}{a}$ 3	$\frac{a}{a}$ 4

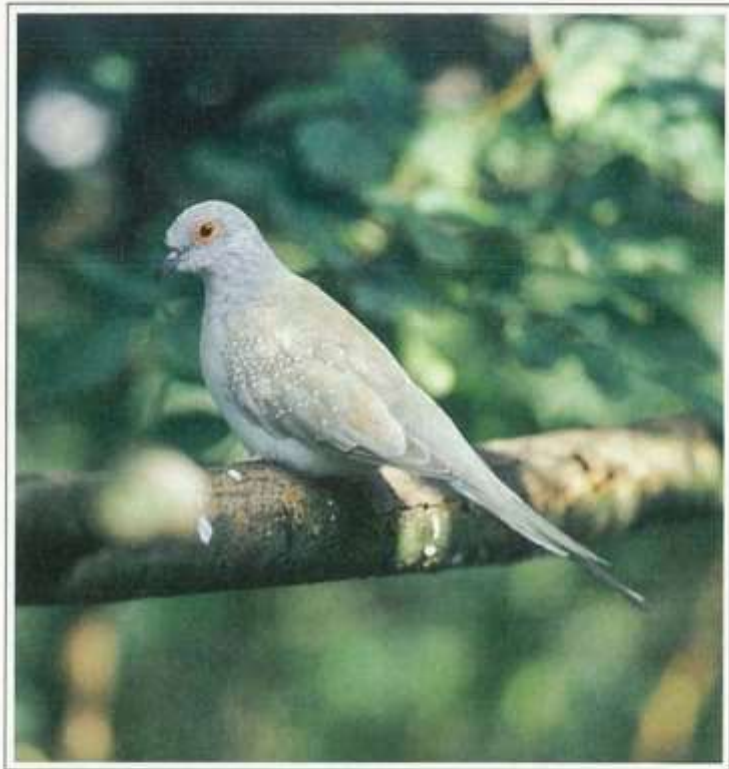
1. 25% grijs
- 2,3 50% grijs/agaats
4. 25% agaats

5. grijs/agaats x grijs

$$\frac{a^*}{a} \times \frac{a^*}{a^*} \text{ geeft } 50\% \frac{a^*}{a^*} \text{ grijs}$$

$$50\% \frac{a^*}{a} \text{ grijs/agaats}$$

Paringen 4 en 5 raad ik evenwel af omdat een grijs en een grijs/agaat uiterlijk niet te onderscheiden zijn. Pas na proefparingen kunnen ze herkend worden. Momenteel zijn er heel wat onverwante agaten verkrijgbaar en af en toe komen er nog importen uit Zuid-Afrika voor zodat we paring 1 gerust mogen doorvoeren. Krijgen we problemen omdat vruchtbaarheid en/of formaat teruglopen dan kunnen we altijd via forse grijze vogels vers bloed in onze stam brengen. Dit doen we via paring 2 en met de jongen hiervan kweken we via paring drie terug zuivere agaten.

Kweektips

Nu we weten hoe de vererving zit wil ik toch nog enkele kweektips geven. Een mooie agaat doffer heeft een goede af-scheiding tussen de grijze kop en het rugdek. Bij sommige doffers komt nogal veel grijs in de vleugels en wordt ook hetvleugeldek donkerder. Deze worden weggeselecteerd uit onze kweekstammen. De duiven hebben meestal een wat warmer rugdek en ook is de afscheiding kop-rugdek minder uitgesproken. De warmere kleur bij de duif is gewoon hetgevolg van het feit dat bij de wildkleur de duifjes meer bruin pigment hebben dan de doffers zowel op rug als kop. Agaatdiamantduiven kunnen ook vlek-kerig worden op de rug bij te sterke blootstelling aan zonnestralen. Kleurka-narekwekers zijn ook bekend met de verschijnsel bij enkele kleurslagen. Als besluit zou ik kunnen stellen dat goed verzorgde agaatdiamantduiven ons evenveel nakomelingen zullen geven als elke andere kleurslag als we rekening houden met huisvesting en voeding en te ver doorgedreven inteelt vermijden.

Ervaringen met de Timor rijstvogels (*Padda fuscata*)

Tekst: H.J. Habraken

Foto's: J. Antonise en C. Scholtz/Excl.

De bruine of Timor rijstvogels zaten met zessen in een vluchtje van 90 x 60 x 60 cm. Daarin waren ook een viertal halfopen nestkastjes van 15 x 10 x 10 cm opgehangen. Op een dag ontdekte ik in een van de nestkastjes een van gedroogde grassen en wat cocosvezel gemaakt nestje. Ik heb toen de vogels uitgevangen en per twee apart gehuisvest, in de hoop een goed koppel bij elkaar te hebben. Dit bleek gelukt te zijn, want enkele dagen nadien had een stel het nest al klaar. Helaas, eieren bleven uit, althans voorlopig. Ongeveer twee maanden later ontdekte ik dat het nest door de vogels was veranderd, ergens onderaan was een invlieggat gemaakt. Twee dagen nadien vond ik er 2 eieren in waarbij er de volgende drie dagen nog elke dag een werd bijgelegd. Het legsel bestond in totaal uit 5 eieren. Uit voorzorg heb ik ze geraapt en bij de isabel rijstvogels ondergelegd. Op dat moment dacht ik dat er niets meer fout kon gaan maar dat bleek een misvatting. De isabellen lieten na 15 dagen broeden het nest in de steek. Het gehele nest was trouwens overhoop gehaald, de eieren lagen door het nestmateriaal verspreid en waren ijskoud. Hoe lang die eieren niet bebroed zijn geweest weet ik niet maar op zijn minst moest dat 24 uur zijn. Hoe dan ook, ik zat er mee en wist eigenlijk met de eieren geen weg. De volgende dag heb ik ze bij een bevriend kweker gebracht en we

hebben ze toen bij een koppel Japanse meeuwen, die op dat moment ook eieren hadden, ondergelegd.

Zoals gezegd waren ze alzo'n 15 dagen bebroed en als ze niet afgestorven zouden zijn, dan zouden ze dus spoedig moeten uitkomen. Het duurde echter toch nog 8 dagen, ik had eigenlijk de hoop al opgegeven.

Naar mijn mening zijn de eieren in totaal 23 dagen bebroed geworden. Twee van de vijf zijn uitgekomen, een jong zat dood en geheel volgroeid in de eischaal; afgestorven door de kou?

De jonge bruine rijstvogels zijn naakt,

hebben een licht rozekleurige huid en wit omrande snavelhoeken.

Als voedsel verstrek ik een goed zaadmengsel voor tropische vogels aangevuld met wildzangzaden en eivoer. Ook krijgen ze per dag een viertal meelwormen en om de twee dagen wat mierenpoppen. Ze werden door de pleegouders goed gevoerd en toen ze 11 dagen oud waren heb ik ze een 3.2 mm ring aangelegd. Voor de rest verliep alles zoals we van de rijstvogels gewend zijn. Het volgende broedsel is door de oudervogels zelf grootgebracht. Vier mooie, gezonde jongen.

BEKAERT-PARKIETENGAAS

12,7x12,7x0,65x1000 f. 103,-
12,7x12,7x0,65x1500 f. 157,-
12,7x12,7x0,65x2000 f. 205,-
19,0x19,0x1,05x1000 f. 121,-
19,0x19,0x1,05x1500 f. 172,-
19,0x19,0x1,05x2000 f. 242,-
16,0x16,0x1,20x1000 f. 191,-
19,0x19,0x1,45x1000 f. 155,-
19,0x19,0x1,60x1000 f. 227,-
25,4x25,4x1,60x1000 f. 175,-
25,4x25,4x1,75x1000 f. 205,-
25,4x25,4x2,05x1000 f. 254,-
50,8x50,8x2,05x1000 f. 132,-
25,4x12,7x1,45x1000 f. 238,-
25,4x38,0x1,75x1000 f. 169,-

Prijzen per rol van 25 meter.
Elk ander gaas leverbaar.
Prijzen vrijblijvend incl. Btw.
Levering van f. 150,- tot f. 750,-
Zijn vrachtkosten f. 19,50.
Boven f. 750,- franco huis.
Levering door heel Nederland
Betaling op postrekening 245108
TEL. 02510-43243
na 18.00 uur

W. STIJGER HEEMSKERK

INLEGNEST

voor KANARIES

van 100% natuurlijk
materiaal. Ideaal in
gebruik en veilig
voor uw vogels.

U kunt onze artikelen kopen bij iedere goede
specialzaak. Informeer anders bij onze fabriek.
Fauna metaalwaren b.v.
Hoofdstraat 138a - 5171 DH Kaatsheuvel
Telefoon 04167-7 41 14
Con.-adres: Postbus 146 - 5170 AC Kaatsheuvel
VOGELLIEFHEBBERS KENNEN 't

Konstante voorraad van minstens 5000 vogels.

Onze voorraad bestaat in de regel uit een groot ass. tropen kanaries, div. aijsjes, kardinalen, mex. vinken, rosevinken, bulbul, div. s. nachteg. woestijnvinken, toerako s. vliegenv. etc. etc. Tevens importeren wij: spec. lonies, kakvetoes, grijze en groene pap. kraagpap, pionus, en andere zuid A. en aziatische parkietsoorten.

VOGELGROOTHANDEL
KLOEG
GEN. ALLENWEG 24-26
ZEVENBERGEN
Tel. 01680-27292
Telex 54762 kloeg nl

Openings tijden: maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 18.00 uur
zaterdag van 10.00 tot 13.00 uur.
Graag telefoon tijdens kantooruren.

EIGEN IMPORT

flora & fauna bv

LAGE PRIJZEN

SIEM VAN 'T HART
heeft regelmatig in voorraad,
wat het seizoen biedt:

Assortiment Kolibries v.a. f 100,-, tangara's v.a. f 65,-,
assortiment klauwvlietjes v.a. f 75,-, tapuitnachtgalen
f 85,-, paradijsvliegenvangers f 100,-,
pygmeë ijsvogeljes f 150,-,
alles per stuk en nog vele andere
bijzondere soorten vogels.

Groot assortiment dierenbenodigdheden, Kooien,
Zaden, Clausvoerders, CèDè, Himsbergenvoer enz.
Makkelijk te bereiken naast
Metrostation "SCHENKEL"
Kralingsweg 443, ROTTERDAM, tel.: 010 - 452 45 11

Geelbuikcini's

H. van der Sluis.

In 1988 is het broedseizoen aangevangen met 3 koppels geelbuikcini's, 1 koppel *Serinus flaviventris flaviventris* en 2 koppels *Serinus flaviventris marshalli*. Van de laatsten is een koppeltje niet tot broeden gekomen omdat de pop, vanwege een hardnekkige oogontsteking, niet in conditie kwam.

De twee andere paartjes leverden in totaal 3 jongen welke geringd en in een goede conditie op stok zijn gekomen. De cini's waren per paar in een afzonderlijke voliëre ondergebracht. Nadat de pop ongeveer een week zat te broeden, werd steeds de man apart in een broedkooi gezet. Ik ben daartoe gekomen omdat ik merkte dat de pop dan veel rustiger zat te broeden, in elk geval bij *S.f. marshalli*. De mannen waren in

die tijd erg fel en zodra de pop het nest even verliet werd haar nauwelijks tijd gegund om te fourageren. Ook had ik het jaar daarvoor geconstateerd dat de man steeds jongen uit het nest gooide. Opvallend was dat dit steeds gebeurde als de jongen 3 dagen oud waren. He-las moest ik nu constateren dat ook de zo rustig alleen broedende pop daartoe overging en ook op precies de derde dag. De betreffende jongen waren meestal de dag er voor nog in goede conditie en ze werden in de meeste gevallen ook goed gevoerd. Toch gebeurde het. Ten aanzien van de voeding heb ik dit jaar geen spectaculaire veranderingen aangebracht. Naast een goed mengsel kanariezaden kregen de vogels ook zachtvoer bestaande uit 1/3 deel CèDè Mix en 2/3 deel CèDè eivoer waaraan vanaf maart rode muggenlarven (Landmans gevriesdroogd) en zoetwaterkreeftjes (schildpaddenvoer van J.B.L.) werden toegevoegd, dit vanwege het hoge eiwitgehalte. Ook kregen de vogels onkruidzaden en hadden ze steeds

de beschikking over maagkiezel en grit. De tip om aan het zachtvoer de rode muggenlarven en zoetwaterkreeftjes toe te voegen, ontving ik van een mede vogelliefhebber naar aanleiding van mijn artikel over de geelbuikcini's in het novembernummer van *Onze Vogels* 1987.

Gezien de resultaten in 1987, was ik nu bedacht op darmstoornissen bij de jonge vogels. Daarom begon ik reeds in maart, zodra de mannen begonnen te zingen, met een ESB3 - kuur van 3 dagen, gevolgd door een vitaminekuur van 3 dagen en vervolgens 3 dagen normaal schoon drinkwater. Ik herhaalde de kuur meerdere keren tot de jonge vogels door de jeugdruï waren. Voor een vervolokuur gebruikte ik een mospuntje (\pm 0.25 gram) ESB3 op 100 ml water, voor de eerste en sterke kuur eenzelfde hoeveelheid op 50 ml water. Voor de vitaminekuur gebruikte ik een mospuntje Bovomix op 50 ml water. In beide gevallen werd er dagelijks vers aange-maakt en verstrekt.

Als levend voer gaf ik de vogels vanaf maart dagelijks een paar meelwormen. Zodra er jongen waren werd de hoeveelheid meelwormen opgevoerd tot ongeveer 10 stuks, en dat 3 maal per dag. De meelwormen worden eerst ongeveer 5 minuten gekookt en voorzien van een snuffje gistocal, Bovomix en druivensuiker, daarna in stukjes geknipt en opgediend. Ik ben mij bewust van het feit dat de hoeveelheid meelwormen nog groot is maar ik bemerkte bij S.f. marshalli dat vooral de pop het beste hiermee voerde, terwijl bij S.f. flaviventris de pop juist de voorkeur gaf aan levende buffalowormpjes. Die laatste pop voerde ook uitstekend de zaadjes van het Klein Hoefblad. Groenvoer heb ik in 1988 niet verstrekt. En dan nu de resultaten in dat jaar. S.f. marshalli bracht in 5 broedsels 2 jongen groot. Er kwamen wel steeds 3 à 4 jongen uit maar er bleef er maar 1 over. S.f. flaviventris bracht in 4 broedsels 1 jong groot. Een pover resultaat misschien, maar gelet op de ervaringen waarover ik eerder schreef, voor mij geslaagd!

Bij S.f. flaviventris ging er van het vierde broedsel toch nog een jong na het uitvliegen dood. Ogenschijnlijk was het kerngezond. Het riep steeds om voedsel maar het vertoonde naar mijn mening te weinig sperreflexen. Volgens mij was dat gelegen in darmstoornissen, dezelfde oorzaak waardoor in 1987 5 vliegvlugge jongen in de vierde week toch

nog het loodje legden.

Mijn ervaring is nu dat als de jongen na de vierde dag nog in het nest aanwezig zijn, dan hebben ze een goede kans om uit te vliegen. Als ze dan na het uitvliegen zich stil terugtrekken en ook strak in de veren zitten, dan is de kans groot dat ze zelfstandig worden.

Na ongeveer 6 weken beginnen de jonge mannen al aan hun zangoefeningen en verschijnen de eerste geelgroene veertjes op de borst, althans bij S.f. flaviventris. Bij marshalli verschijnen er gele veertjes boven de snavel en op de keel waarna ook de borst geleidelijk geleer van kleur wordt. Op een leeftijd van 6 weken zijn ze al wat zelfstandig en nemen ze geknipte meelwormen, buffalowormpjes en elvoer op, echter nog geen zaden. Dat doen ze wel als ze 8 tot 9 weken oud zijn en dan pas zijn ze echt zelfstandig.

Ten aanzien van het gedrag van de cini's nog het volgende. De apart gezette mannen plaatste ik in twee gevallen weer terug bij de pop als het jong ongeveer 6 weken oud was. Dit bleek riskant te zijn omdat de man dan de jonge op kleur komende jonge man voortdurend achterna zat. Zodra de man bij de pop werd gelaten, werd de pop steeds achtervolgd en ging de man ook vuriger zingen. Ook tijdens het broeden zingen de mannen voortdurend. Eind augustus mindert dat en tijdens de winter hoor je ze niet of nauwelijks.

Flaviventris zingt luid en melodieus, marshalli luid en veelvuldiger en dat lied deed denken aan een vinkenslag maar dan met meer afwisseling.

Geelbuik cini's zijn rustige vogels die ook minder vaak in de voerbak zitten. Als je niet oppast nemen ze alleen de voor hen lekkerste dingen op en de rest laten ze liggen. Op den duur leidt dat tot een veel te eenzijdige voeding. Vooral buiten de broedtijd moeten we derhalve rantsoeneren, pas dan de zaadbak vullen als die helemaal leeg is. De op het nest zittende poppen verlaten slechts enkele keren per dag het nest en dumpen dan, soms kernelijk met veel moeite, hun pakket ontlasting. Ze vliegen dan ook vaak een poosje onrustig heen en weer alvorens te gaan eten en als er jongen zijn om te gaan voeren. Tijdens dat er jongen zijn, moet het in de directe omgeving van de volière wel rustig wezen, vooral als die jongen nog heel klein zijn. Later als ze krachtiger en duidelijker sperren, is het gevaar voor verstoring kleiner.

Buiten de broedperiode zitten de vogels paarsgewijs in een vlucht omdat meerdere mannen bij elkaar tot vechtpartijtjes leidt, ook in die rusttijd. De vogels houd ik in onverwarmde ruimten en waar het het voedsel betreft, het levend voer wordt tot slechts een enkel meelwormpje per dag teruggebracht.

ALPINE-AIR

negatieve ionen generator BETROUWBAAR EN UITERST DOELTREFFEND

ALPINE-AIR, de nieuwste generatie negatieve ionen generatoren, wordt al reeds jaren met veel succes in europa en amerika verkocht. Dit wordt mede bewerkstelligd door zijn uiterst betrouwbare en doeltreffende werking.

De ALPINE-AIR negatieve ionen generator ZUIVERT de lucht van zwevend stof (een plaag in iedere vogelkooi, en een bedreiging voor de gezondheid), stank, bacteriën, virussen, stofmeel, rook etc. en zorgt voor een natuurlijk evenwicht. ● De Alpine-AIR zorgt voor een zuivere lucht, gezondere vogels, dus betere broedresultaten, voorkomt allergie en cara-klachten, en minder kans op ziekten. ● De ALPINE-AIR zuivert zelfs hele stoffige ruimten tot maar liefst 50 m³, montage is eenvoudig, en u krijgt een duidelijke gebruiksaanwijzing. ● De werking kan ook eenvoudig worden gecontroleerd met de ionen tester die er GRATIS wordt bijgeleverd. ● U krijgt 2 JAAR GARANTIE en als er dan iets mee is... het kan haast niet maar toch? dan krijgt u gewoon een nieuwe ALPINE-AIR, zonder enige kosten, dat bedoelen wij met garantie.

Normaal f. 199,- compleet met beugel f. 179,-. TNO GETEST.

Importeur:

Dierenbenodigdheden
IMPORT • EXPORT • FABRICAGE

OOK VERKRIJGBAAR
VIA UW DIERENSPECIALZAAK!

Postbus 10 - 4740 AA Hoeven - tel. 01659-4488
BANKREKENINGNUMMER: ABN 52.68.53.719
GIRONUMMER: 5545512

cley

installateurs
hoofdstraat 8
9801 br zuidhorn
tel. 05940 - 2024
noorderhaven 50
9712 vl groningen
tel. 050 - 182082

Dierier voor
Edelegeren, Foorstand en Dierier

hele lichaam. Er mag geen spoortje schimmel of meligheid te zien zijn. Met schimmel of meligheid wordt bedoeld dat de vogel over het geheel kort bevederd, dus echt intensief moet zijn. Voor wat betreft de bijkleur, speelt de voeding een grote rol. Het verstrekken van kleurstimulerende middelen, cantaxanthine of caroteen, moet met precisie gebeuren.

Kweekadvies

A) Man oranje-rood isabel (intensief) maal een lichte schimmel oranje-rood isabel pop. B) Man licht schimmel maal intensieve pop. Er dient te worden gelet op de fijnheid van de bestreping op het rugdek. Ook de flanktekening moet bij beide vogels aanwezig zijn. Het pigment in de bestreping moet, zoals al reeds

gesteld, minimaal aanwezig zijn, lichtbruin dus en niet donkerder. Het oranje-rood moet van een goede kwaliteit zijn. Al deze zaken behorend tot het erfelijke patroon, bepalen uiteindelijk de kwaliteit van de jonge vogels.

Veel voorkomende fouten

Pigment: Bestreping te lang en/of te breed en/of te donker. Geen of te zwakke flankbestreping. Vleugel- en staartpennen te licht (opgebleekt) of te donker. Nog wat bruin tussen de bestreping. Bijkleur: Oranje-rood niet diep of niet helder genoeg, onzuiver van kleur en/of niet egaal. Niet volledig intensief. Vleugel- en staartpennen niet goed oranje-rood doorgekleurd. Bijkleur in flanken, dijen, onderlichaam en of op de borst te licht.

Voor wat de tentoonstelling betreft, benaderen de mannen het dichtst de standaard. De poppen zijn meestal niet zo helder van kleur en zij bezitten meestal nog wat bruin tussen de bestreping.

Pueo / Hawaiise uil

door Prof. dr. A. Stolk

Een groet uit het vogelparadijs van Hawaii door deze kortooruil.

Hij is nauw verwant aan andere kortooruilen, die in de noordelijke gematigde zones worden aangetroffen. Het is een ondersoort van de bekende velduil *Asio flammeus* en wetenschappelijk als *Asio flammeus* subspecies *sandwichensis* bekend. Deze opname werd in de schemering gemaakt bij Nuuanu Pali op het eiland Oahu. Een nauw verwant ras komt op Ponape (Carolina Eilanden) voor.

De Hawaii-uil komt tot in details met de velduil overeen: grondnest van dorre planten als onderlaag, legsel van vier tot zeven zuiver witte, min of meer ronde eieren die 26 of 27 dagen door het vrouwtje worden bebroed, felle verdediging van het broedsel, licht roomkleurig donskleed van de jongen, geelgrijs tussenkleed met zwart gezicht. Jongen met zeventien dagen al klauterend rond het nest en in de begroeiing, met vijf weken vliegen, jagen in open terrein vanaf uitkijkpost op kleine zoogdieren, vogels en insecten. Ogen fel geel, oorpluimen zeer kort, gewicht 350 tot 400 grams, spanwijdte ongeveer honderd centimeter.

Een belevenis om de Pueo bij het ochtendgloren of in de avondschemering

waar te nemen. Een onvervalst natuurbeeld zonder meer.

Pueo of Hawaii-uil

RIMO: ELEKTRONISCHE DIMMER

(Alleen voor gloeilampen)
Met instelbare schemerstand,
Dimtijd va. 1/2 uur,
Vermogen 250 watt, & 220 volt.
1 JAAR GARANTIE.

Verder leveren wij: ziekankoolen, inbouwsets, schouwlampen, Elstein lampen, elektronische broed- en ruimtethermostaten, broedmeters en broedhygrometers, lewiskapparaat, Minigard schrikdraad, schakelklokken, schermchakelaar, lichtbevochtiger, vlakbroedmachine enz. enz. DOKUMENTATIE OP AANVRAAG.

H. DIJKS - R. van Dalemstraat 5a - 5104 AL Dongen
Telefoon 01623 - 1 39 49 (ook 's avonds)

Zuid Ned. Vogelmarkt

in de Brabant Hallen Den Bosch
Org.: O.P.L.

Op zaterdag 11 februari 1989

Openingstijden:

Voor handelaren van 9.00 tot 10.00 uur,
Voor bezoekers van 11.00 tot 16.00 uur.

Inlichtingen tel.: 04167-74703
04167-73819

Van zangkooi tot volière.

Vogels houden wordt door echte vogelliefhebbers meestal gevolgd door vogels kweken. Als vogelliefhebber bezocht ik de laatste jaren nogal eens verenigingen in de regio (Zuid-Holland). Het maakt uiteraard verschil of men lid is van een vereniging in een stad of van een vereniging die haar leden heeft in een dorpsgemeenschap. Uiteraard speelt dan in vele gevallen de beschikbare ruimte een rol.

Wat echter voor beide soorten verenigingen geldt, is dat het houden en kweken van vogels door mensen uit de stad of uit een kleine dorpsgemeenschap een gemeenschappelijke hobby is die op gelijke wijze wordt beleefd.

De verschillen manifesteren zich meer in de soorten. Het is nu eenmaal niet mogelijk om op een zolderkamertje, (grote) afdelingen voor grote parkieten in te richten. Door goeds voorlichting via onze bond ("Onze Vogels") lezingen en door ervaring op te doen, slagen nagenoeg alle vogelliefhebbers er in om vogels te kweken. De laatste jaren wordt o.a. door het beschikbaar zijn van steeds meer vrije tijd, de onderzoeken, zowel door professionele mensen als door de amateurvogelliefhebbers zodanig grondig verricht dat op allerlei gebieden, zoals voeding, belichting, klimaatbeheersing etc., de natuur steeds meer benaderd. Hierdoor nemen geslaagde broedresultaten ook steeds meer toe.

Op één punt moet echter de individuele vogelliefhebber/vogelhouder attent blijven.

Het betreft het ruimte-probleem.

Uit boeken en artikelen met als onderwerp "kweken met ..." (vui zelf maar in), blijkt steeds weer dat sommige liefhebbers met zeldzame soorten weten te kweken. Naast de goede verzorging en de mogelijkheid de vogels datgene aan te bieden dat noodzakelijk is om tot eieren leggen te komen, c.q. de jonge vogels groot te brengen, is een optimale leefruimte van zeer groot belang.

Ik heb zelf ervaren dat grote broedkooien veel meer succes bieden en dat een te grote sortering in de volière leidt tot minder broedresultaten.

Natuurlijk hangt dit weer nauw samen met de soorten die worden gehouden. Met japanse meeuwen, zebra-vinken, kanaries en enkele kleine tropische soorten kan in een kleinere broedruimte redelijk worden gekweekt, hoewel het is aan te bevelen ook deze vogels meer broedruimte te gunnen dan minimaal is gewenst. Hygiënische factoren, bewegingsvrijheid en gemak rechtvaardigen een grotere kooi dan de minimum-grootte. Bent u door een kleine behuizing of door andere omstandigheden genoodzaakt om toch van kleine broedkooien gebruik te maken en vindt u (is) het noodzakelijk om met meerdere koppes te kweken, zorg dan in ieder geval voor een vluchtje van b.v. 1 1/2 x 1 x 1 m zodat de jonge vogels daar, zodra ze zelfstandig zijn, kunnen uitvliegen.

Het komt de conditie, grootte, rui etc. ten goede. Dit geldt nagenoeg voor alle kleine soorten of dit nu kanaries, tropische vogels of grasparkieten zijn. Zodra de vogels in een volwassen stadium komen, meestal zijn ze dan een half jaar oud, kunt u de vogels gaan voorbereiden op kleinere ruimten.

Ik doel nu op de tentoonstellingskooien, waarbij ik uiteraard ook de zangkooitjes voor de harzers en waterslagers betrek. Dat "opkooien" moet u zien als een noodzakelijk kwaad en uiteraard moet u dit niet te kort doen, maar ook zeker niet te lang. Ik kan me voorstellen dat de zangkanariekwekers wat meer tijd nodig hebben om de mankanaries af te trainen.

Voor de showvogels, die op andere wijze door onze keurmeesters worden beoordeeld dan de zangkanaries, geldt dat u de vogels voorbereidt op:

- het verplaatsen van de kooi;
- het (lichtelijk) bewegen van de kooi;
- het plaatsen van de kooi in het volle licht;

- het zo dicht mogelijk benaderen van de kooi;
- het plaatsen van een voorwerp (aanwijstokje) bij de kooi;
- het langer belichten met kunstlicht (tot ± 22.00 uur) i.v.m. de tentoonstelling.

Uiteraard zijn er nog meer aspecten, zoals de voeding, de temperatuur e.d., maar deze punten vallen buiten het onderwerp en deze zullen uiteraard ook door de keurmeesters op uw ledenavonden onder de aandacht worden gebracht. Na de tentoonstelling(en) moet u uw kweekvogels weer gaan voorbereiden op een goede kweek. Geef hen daarom nog een poosje "de ruimte", waarbij ik u uiteraard attendeer op de overgang. Natuurlijk kunt u uw vogels vanuit de expositieruimte niet direkt in de buitenvolière overbrengen. Ook al zijn de temperaturen goed, dat is sterk af te raden.

Akklimatisering is hier ook weer noodzakelijk. Laat de vogels enkele dagen na de tentoonstelling, b.v. als de zon schijnt, enige uren naar buiten; ze kunnen dan weer geleidelijk aan de herfst- of wintertemperaturen wennen. Wilt u nog wat nader worden geïnformeerd over de grootte van de vogelverblijven c.q. die van de broedkooien, lees dan eens een aantal jaargangen van "Onze Vogels" door of koop een boek dat over dit onderwerp handelt.

Er zijn de laatste jaren zoveel boeken over onze mooie hobby verschenen dat ook over dit onderwerp genoeg is te vinden.

Arie Roza.

Over kleurka

Overbevolking

Bij kleurkanariëkwekers komt overbevolking in hokken en kooien voornamelijk voor in de zomer, soms tot en met de herfst maar zelden later in het jaar.

De reden daarvan is, dat er meteen na de 1e kweekronde al vrij grote aantallen vogels zijn bijgekomen en na een 2e kweekronde, als tenminste alles goed gaat, zitten dan de hokken vaak te vol. Al snel zal men in zo'n geval proberen een aantal vogels te verkopen maar meestal is dan het tijdstip daarvoor niet erg gunstig. Handelaren in vogels kopen slechts sporadisch kleurkanaries die volop in de rui zijn en bovendien willen ze tijdens de zomervakantie zo weinig mogelijk vogels aan hun tijdelijke verzorgers overlaten. Begrijpelijk willen ze liefst de hokken leeg hebben in de periode, waarin ze zelf een paar weken elders genieten van hun zomervakantie. Als wij genoodzaakt zijn een groot aantal vogels in een beperkte ruimte toch een tijd lang te houden, dan zullen wij voldoende maatregelen moeten nemen om problemen te voorkomen.

Doen wij dat niet dan is de kans op moeilijkheden en ziekten erg groot. Wij bekijken even wat wij in zo'n geval beslist niet over het hoofd mogen zien. Proberen rust in de kooi te houden, plaats indien mogelijk, niet veel meer dan 15 kanaries op één kubieke meter ruimte. Breng ruim voldoende zitstokken aan. Als er onvoldoende zitplaatsen zijn, volgt ruzie. En als er ruzie heerst moeten wij ons zelf altijd eerst afvragen, of wij mogelijk iets fout gedaan hebben. De zitstokken meerdere malen dan normaal, grondig reinigen en daarbij een ontsmettingsmiddel gebruiken. Zo ook eet- en drinkbakken en vooral minimaal één keer per dag zuiver drinkwater verstrekken bedenk dat zuiver drinkwater iets anders is dan de fles opnieuw vullen. Wij moeten drinkflessen goed reinigen en bij voorkeur dagelijks een andere fles gebruiken zodat de fles, die een dag in het vogelverblijf heeft gestaan, enkele uren met b.v. chloorwater gevuld, kan blijven staan alvorens deze, geheel zuiver en voorzien van zuiver drinkwater, weer wordt terug geplaatst. Indien niet broodnodig, voeg dan **niets** aan drinkwater toe, vooral met hoge temperatuur is met vrijwel

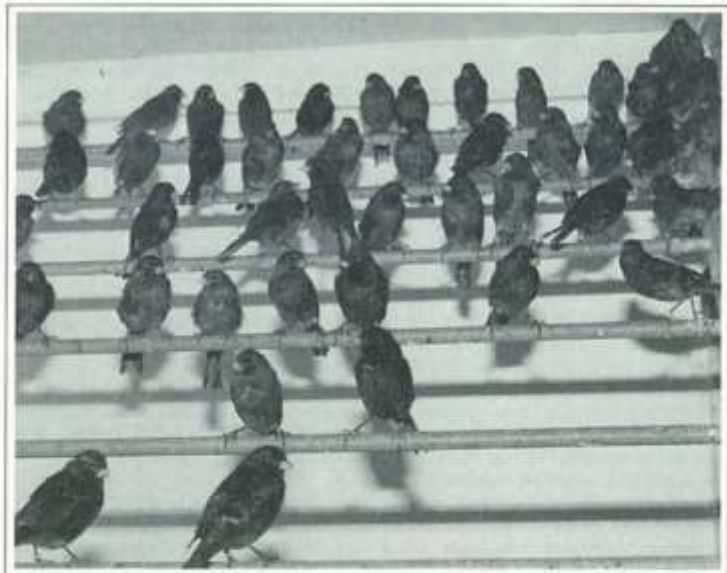
elke toevoeging de kans op snelle verontreiniging groot. Plaats een drinkfles zodanig, dat gemorst water wordt opgevangen in b.v. een schaal of bakje waarover gaas is aangebracht. Op deze manier kunnen uw vogels van het gemorste en mogelijk bevuilde water niets meer opnemen. Vangen wij niets op en wordt de kooibodem vochtig, dan is daarmee weer een basis voor problemen ontstaan. Vooral de kooibodem droog en zuiver houden, bij voorkeur lange, smalle voerbakken gebruiken waaraan alle in betreffende ruimte gehuisveste vogels tegelijk kunnen eten. Smalle voerbakken, waarbij de vogels op de rand i.p.v. in de bak plaatsnemen, worden minder snel bevuild door uitwerpselen e.d. dan brede bakken.

Zorg altijd voor juiste en goede voeding, zijn daarin tekort dan zal altijd daarvan het negatieve resultaat spoedig zichtbaar worden en in drukbevolkte hokken kun je dat dan niet alleen snel maar ook erg omvangrijk verwachten. Als de voerbakken niet lang genoeg zijn kunnen niet alle aanwezige vogels tegelijk eten en komen alleen de brutaalsten als eerste aan de bak. In elk hok heerst een

rangorde, vogels die in zo'n geval tot de laagste rang behoren moeten het met de overschot zien te stellen. Het beste maar ook het broodnodige vinden ze daarin niet meer. Betreffende zaadrestanten, waarmee deze vogels het dan maar moeten stellen, bewerkstelligen een eenzijdige voeding, hebben onvoldoende variatie en onvoldoende voedingswaarden. Het zal deze vogels snel aan bepaalde stoffen ontbreken waardoor de vitaliteit afneemt met als gevolg, dat conditieverlies en verzwakking zullen optreden.

Wij weten, dat badwater onmisbaar is voor onze vogels. In deze situatie alsmede in de rusperiode is dit uiteraard ook van groot belang, dus dagelijks zuiver en vers verstrekken. Badwater nooit lang laten staan om te voorkomen dat uw vogels van het vervuilde water drinken. Ook hierbij het gemorste water opvangen.

Als je zachtvoer kunt verstrekken in bakjes met een overkapping, dan heeft dat 2 voordelen. Er wordt nauwelijks gemorst en als er vóór dat bakje nog een zitstokje zit zal het voer nauwelijks bevuild worden. Zachtvoer verstrekken in open bakjes heeft het nadeel dat

naries.

snelle bevulling kan plaatsvinden en opnamen van bevuilde voeding geeft risico's. Open bakjes daarom ook liever plaatsen op een opvangbakje zoals hier eerder bij opvang van gemorst water is genoemd. Deze veilige methode geeft wel wat verlies aan voer, maar een open schaal gevuld met zachtvoer zo maar op de zandbodem plaatsen, is vanwege de risico's op bevulling beslist af te raden. Ook veren plukken proberen te voorkomen. Als vogels in een druk bevolkte kooi zich daarmee eenmaal gaan bezighouden, is het eind zoek. Geef uw vogels de kans zich ergens anders mee bezig te houden dan met hun soortgenoten. Dat kan, b.v. door bosjes onkruidzaden in uw vogelverblijf op te hangen. Herderstasje, bijvoet en melde zijn daartoe zeer geschikt.

Uit conditie zijnde en zieke vogels moeten wij altijd meteen apart zetten. In geval van een drukbevolkte kooi moeten wij extra waakzaam zijn en mogen wij dat beslist nooit nalaten. Als wij een zieke vogel hebben uitgevangen is het raadzaam, kooibodem, eet- en drinkbakken en ook de zitstokken te reinigen en te ontsmetten. De inmiddels uitgevangen vogel kan immers ziektekiemen achtergelaten hebben en wij moeten er voor zorgen, dat de overige vogels daarmee niet in aanraking komen. Overigens, zitstokken die d.m.v. gereedschapklemmen zijn bevestigd, zijn makkelijk uitneembaar en dus makkelijk te reinigen. En als zoiets erg makkelijk kan plaatsvindenga je daartoe beslist sneller over dan dat dit alles moeilijk gaat.

Wij hebben allen de neiging om minder nauwkeurig te worden als er zich een tijd lang geen noemenswaardige problemen hebben voorgedaan. Die mindere nauwkeurigheid vormt in een druk bevolkte kooi een onvoorstelbaar groot risico. Grijpen wij b.v. niet meteen in als er in die drukke omgeving een zieke vogel zit, dan kan dat in geval van een besmettelijke ziekte, je gehele vogelbestand aantasten. Het zal iedereen duidelijk zijn dat in kooien met matige of geringe bevolkingsdichtheid, dat soort problemen aanzienlijk minder zullen voorkomen dan in een kooi met overbevolking.

Mogelijk is het raadzaam reeds bij het

begin en ook tijdens het kweekseizoen, rekening te houden met het mogelijke probleem van overbevolking in een later stadium. Zet daarom niet elke ruimte die je bezit, vol met kweekvogels. U kunt beter wat ruimte reserveren voor de nieuwkomers. Is de eerste kweekronde succesvol, doe dan een paar kweekvogels over aan mede liefhebbers. Op dat moment zijn er altijd nog voldoende liefhebbers die vogels willen aanschaffen. Mocht je onverwachts toch met een te groot aantal vogels zitten, dan is het beter als die mogelijkheid er tenminste ook maar even is, wat uitgeselecteerde exemplaren voor een zacht prijsje aan de opkoper te verkopen, dan de risico's van overbevolking te nemen. Het is altijd nog minder vervelend, een aantal van de reeds duidelijk minder fraaie exemplaren voor een te lage prijs van de hand te doen, dan ziekten te moeten bestrijden in een overbevolkte kooi. De echte vogeliefhebber wordt geboren, niet gemaakt en juist hij zal er naar streven, zijn vogels een probleemloos bestaan te geven. En daarbij behoren ook een voldoende ruime en niet te druk bevolkte kooi.

Met wat inzicht en enige moeite zijn de risico's, verbonden aan overbevolking, drastisch te beperken.

In veel gevallen zullen maatregelen als genoemd, problemen tot een minimum terugbrengen en ook hier geldt: voorkomen is altijd nog beter dan genezen.

A. van Eck.

Verklaring latijnse namen.

Sepsis is een bloedvergiftiging.

Pneumonie is een longontsteking.

Mycose is een ziekte veroorzaakt door schimmels.

Microfilarieën zijn onvolwassen stadia van wormen die zich in de bloedstroom of in de lichaamsweefsels bevinden.

Aspergillose is een ziekte die wordt veroorzaakt door een aspergillus schimmel.

Enteritis is een darmontsteking.

Polyserositis is een ontsteking aan meerdere vliezen tegelijk b.v. het buikvlies, de buitenbekleding van het hart of de lever etc.

Nefritis is een ontsteking van de nier.

Atherosclerose is een aderverkalking.

Peritoneum is de binnenbekleding van de buikholte bij zoogdieren en de lichaamsholte bij lagere dieren zoals vogels en reptielen. Laatstgenoemde dieren hebben geen echte buikholte, omdat zij geen middenrif hebben. Dit is de scheiding tussen borst- en buikholte.

Leucose is een tumor uitgaande van de bloedvormende organen.

Trauma is een verwonding.

Urogenitaalapparaat bevat de urine- en geslachtsorganen zoals b.v. nieren, urineleiders, eileiders en teelballen.

Digestietractus bevat de organen waar het voedsel mee wordt opgegeten, bewaard, verteerd, opgenomen in het lichaam en weer uitgescheiden als ontlasting b.v. bek, krop, maag, carmen.

Respiratietractus bevat de organen waarmee het dier ademt en waardoor er zuurstof in het bloed komt en afvalgassen (b.v. CO₂) uitgedemd worden, b.v. luchtpijp.

osel

De